

## **Zaalvoetbal in de wijk**

Onderzoek naar de effecten van de KNVB basisscholen  
zaalvoetbalcompetitie in Zeeburg.

Niek Pot, MSc. en dr. Ivo van Hilvoorde  
Lectoraat Bewegen School en Sport

2011

Christelijke Hogeschool Windesheim  
Postbus 10090, 8000 GB ZWOLLE, Nederland

Lectoraat : Bewegen School en Sport  
Lectoren : Dr. Ivo van Hilvoorde

Een rapportage van het kwantitatieve onderzoek in het kader van het project 'Basisscholen Zaalvoetbalcompetitie Zeeburg' uitgevoerd door het lectoraat Bewegen, School en Sport van de Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle in opdracht van de KNVB.

Onderzoek en rapportage : Niek Pot  
Ivo van Hilvoorde

Met dank aan Willem Bos en Jan Kok (KNVB) bij het organiseren en evalueren van de onderzoeken op de basisscholen. Willem Hornikx (VU) voor de data verwerking.

Telefoon : (088) 469 9500  
Website : [www.windesheim.nl](http://www.windesheim.nl)  
Email : [im.van.hilvoorde@windesheim.nl](mailto:im.van.hilvoorde@windesheim.nl)

2011 Lectoraat Bewegen, School en Sport, Christelijke Hogeschool Windesheim

## Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>SAMENVATTING .....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>INLEIDING.....</b>	<b>4</b>
2.1	De wijk Zeeburg .....	4
2.2	Sport in Zeeburg .....	4
2.3	De basisscholen zaalvoetbal competitie.....	5
2.4	Aanpak van de competitie .....	6
2.5	Wetenschappelijke basis .....	6
2.6	Onderzoeksofzet.....	7
2.7	Analyse .....	7
2.8	Leeswijzer .....	7
<b>3</b>	<b>RESULTATEN.....</b>	<b>8</b>
3.1	De respondenten .....	8
3.2	Over de competitie.....	9
3.2.1	<i>Bekendheid.....</i>	9
3.2.2	<i>Wie doet er mee .....</i>	9
3.2.3	<i>Redenen .....</i>	10
3.3	Sport en Bewegen .....	12
3.3.1	<i>Fysieke activiteit .....</i>	12
3.3.2	<i>Sportvereniging .....</i>	13
3.3.3	<i>Redenen .....</i>	15
3.3.4	<i>Sport in het dagelijks leven .....</i>	16
3.4	Gezondheid .....	17
3.5	Sociaal .....	20
3.6	School .....	23
3.7	Indische Buurt.....	26
3.7.1	<i>Respondenten .....</i>	26
3.7.2	<i>Sport.....</i>	28
3.7.3	<i>Gezondheid .....</i>	29
3.7.4	<i>Sociaal.....</i>	29
3.7.5	<i>School.....</i>	31
<b>4</b>	<b>CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....</b>	<b>33</b>
4.1	Belangrijkste resultaten .....	33
4.1.1	<i>De respondenten .....</i>	33
4.1.2	<i>Over de competitie .....</i>	33
4.1.3	<i>Sport en bewegen .....</i>	33
4.1.4	<i>Gezondheid .....</i>	34
4.1.5	<i>Sociaal.....</i>	34
4.1.6	<i>School.....</i>	34
4.2	Conclusie .....	35
4.3	Vervolgonderzoek.....	36
4.4	Aanbevelingen .....	37



## 1 Samenvatting

Sinds 2009 organiseert de KNVB in samenwerking met Stadsdeel Oost en zaalvoetbalvereniging Golden Stars een zaalvoetbalcompetitie voor kinderen uit de wijk Zeeburg in Amsterdam. Leerlingen uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen in de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied kunnen gedurende een heel schooljaar deelnemen aan een relatief goedkope en laagdrempelige competitie. Drijfveren achter dit aanbod zijn het verhogen van de sportparticipatie en het verbeteren van het beweeggedrag van de leerlingen. Daarnaast heeft de unieke combinatie van school en sport de potentie om meerdere secundaire effecten teweeg te brengen.

In dit onderzoek is gekeken naar de effecten die deze zaalvoetbalcompetitie heeft op leerlingen die al dan niet deelnemen, waarbij rekening werd gehouden met de specifieke buurt waar zij vandaan komen, hun geslacht en hun etnische achtergrond. Op drie meetmomenten in het schooljaar 2010-2011 werden deze leerlingen door middel van vragenlijsten bevroegd over de effecten op het gebied van sport en bewegen, gezondheid, sociaal en school. Ook werd er gekeken naar de karakteristieken van leerlingen die deelnemen, leerlingen die niet deelnemen en leerlingen die tijdens het seizoen stopten met deelname.

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is dat leerlingen die meedoen aan de zaalvoetbalcompetitie deze deelname als erg positief ervaren, maar wel al vaak lid zijn van een sportvereniging (71%). Waarschijnlijk heeft dit te maken met het feit dat leerlingen uit het welgesteldere Oostelijk Havengebied deel kunnen nemen aan de competitie. Deze leerlingen zijn vaak al lid van een sportvereniging. De interventie zou beter toegespitst moeten worden op de doelgroep die ook echt baat heeft bij een laagdrempelig en relatief goedkoop sportaanbod zoals de leerlingen uit de Indische Buurt. Het toch al hoge aantal van 29% van de deelnemers dat nog geen lid is van een sportvereniging zou dan nog verder verhoogd kunnen worden. Voor de vrouwelijke deelnemers lijkt de competitie bij te dragen aan een verhoging van de fysieke activiteit, al zou er meer geïnvesteerd moeten worden in het aantrekkelijk maken van het sportaanbod voor meisjes. Zij geven namelijk vaak aan niet mee te doen omdat ze bijvoorbeeld voetbal geen leuke sport vinden. De competitie lijkt voor jongens bij te dragen aan doorstroming naar de sportvereniging, wat de kans op een structurele sportdeelname aanzienlijk vergroot.

Wat betreft de secundaire effecten kan geconcludeerd worden dat er geen verband lijkt te zijn tussen deelname aan de competitie en verschillende schoolgerelateerde factoren, zoals schoolbinding en rapportcijfers. Het explicieter maken van de verbinding tussen de school en de sportdeelname zou hier mogelijk kansen bieden. Wel blijkt dat leerlingen die meedoen aan de competitie hun sociale netwerk uitbreiden en een gezonder leefpatroon aannemen.

Dit onderzoek laat zien dat de competitie zijn waarde heeft in wat minder bevoorrechte buurten waar de sportparticipatie van de leerlingen lager is dan gemiddeld. Bij het uitrollen van de interventie zal er dus kritisch gekeken moeten worden naar de karakteristieken van de doelgroep en de beoogde effecten van de zaalvoetbalcompetitie.

## 2 Inleiding

### 2.1 De wijk Zeeburg

De wijk Zeeburg ligt in het Amsterdamse stadsdeel Oost (tot 2010 stadsdeel Zeeburg). De sociaal culturele en religieuze achtergrond van de inwoners van deze wijk is zeer divers te noemen<sup>1</sup>. In vergelijking met andere wijken is het inkomen van de wijkbewoners aan de lage kant en heerst er relatief veel werkloosheid, wat zich uit in een hoog percentage sociale huurwoningen. De bewoners van de wijk ervaren weinig sociale samenhang en zien verloedering van de wijk als een grote bedreiging. De laatste jaren spelen gemeente en woningbouwcorporaties hier op in door woningen in de wijk op te knappen en nieuwbouw te plegen.

Jongeren maken in Zeeburg een groot deel van de bevolking uit. Het is dan ook belangrijk dat er wordt gekeken naar de behoeften die er in deze groep leven en de kansen die er geboden kunnen worden om de vooruitgang van de buurt bij de jeugdigen in te zetten. Hiertoe zijn meerdere uiteenlopende projecten voor jongeren opgezet, variërend van het opruimen van zwerfvuil tot het bewustmaken van tolerantie en discriminatie<sup>2</sup>.

### 2.2 Sport in Zeeburg

Uit recente onderzoeken blijkt dat de sportparticipatie (RSO norm: 1 keer per maand deelnemen aan een sportactiviteit) en met name lidmaatschap van sportverenigingen in de gemeente Amsterdam achterblijft bij het landelijk gemiddelde (zie Tabel 1).

Tabel 1: Sportparticipatie en lidmaatschap van verenigingen, kinderen 6 t/m 12 jaar

Sportdeelname	Amsterdam 6-12 jaar <sup>3</sup>	Nederland 6-12 jaar <sup>4</sup>
<b>RSO norm sport</b>	76%	85%
<b>Lid sportvereniging</b>	50%	65%

Helaas zijn de cijfers in de sportersmonitor van Amsterdam op dit moment niet inzichtelijk per stadsdeel. Op basis van de praktijkervaringen kan wel worden gesteld dat het in Zeeburg op een aantal terreinen nog ontbreekt aan structureel en passend sportaanbod vanuit de aanwezige verenigingen. Een gevolg hiervan is dat kinderen in de basisschoolleeftijd uit Zeeburg minder vaak lid zijn van een sportvereniging dan gemiddeld in Amsterdam. Hierdoor blijft de structurele sportparticipatie van kinderen uit Zeeburg naar verwachting achter op het Amsterdams en landelijk gemiddelde.

<sup>1</sup> Bron: Buurtmonitor 2010, Stadsdeel Oost

<sup>2</sup> Bron: Stadsdeel Oost > jeugd en onderwijs > jeugdprojecten

<sup>3</sup> Bron: Sportersmonitor 2009, Gemeente Amsterdam – Dienst Onderzoek en Statistiek, januari 2010

<sup>4</sup> Bron: RSO referentiecijfers, Mulier Instituut, 2008

### 2.3 De basisscholen zaalvoetbal competitie

Een eerdere samenwerking tussen KNVB district West I en stadsdeel Zeeburg heeft uitgewezen dat zaalvoetbal, vanwege het snelle en dynamische karakter, enorm populair is onder schoolgaande jeugd. Echter, de fysieke afstand tussen de wijk en de dichtstbijzijnde zaalvoetbalvereniging(en) bleek erg groot. Om deze kloof te verkleinen en de kinderen uit de wijk een passend structureel aanbod te bieden is eind 2009 door de KNVB in samenwerking met zaalvoetbalvereniging FC Goldenstars en het toenmalige stadsdeel Zeeburg besloten een basisscholen zaalvoetbalcompetitie in het stadsdeel op te starten.

Dit initiatief heeft geresulteerd in de mogelijkheid voor leerlingen van basisscholen in het Oostelijk Havengebied (“de eilanden”) en de Indische Buurt om gedurende een heel schooljaar deel te nemen aan een wekelijkse competitie tussen teams van verschillende basisscholen. De competitie is in het schooljaar 2009-2010 van start gegaan met 8 jongenteams en 7 meisjesteams uit groep 7 en 8 van in totaal 13 van de 16 basisscholen in Zeeburg. In het schooljaar 2010-2011 deden er 15 jongenteams en 5 meisjesteams mee van in totaal 11 basisscholen<sup>5</sup>.

De leerlingen en teams worden gecoacht en begeleid door jongeren uit de wijk. Deze jongeren worden opgeleid door een KNVB medewerker die hen niet alleen voetbaltechnische zaken bijbrengt, maar ook leert hoe ze moeten omgaan met ouderparticipatie en het gedrag van basisschoolleerlingen. Op deze manier worden meerdere doelgroepen vanuit het stadsdeel bereikt en betrokken bij de interventie.

Om de fysieke afstand tot de sport zo klein mogelijk te houden wordt de competitie georganiseerd in sporthal Zeeburg, midden in de wijk. Ook de financiële drempel die er vaak is om lid te worden van een sportvereniging is bij deze competitie nagenoeg weggenomen doordat de eigen bijdrage slechts €50,- bedraagt. Mocht dit toch een drempel vormen voor het relatief grote gedeelte van de gezinnen in Zeeburg dat in de lage inkomensgroep zit, dan kan er gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om de eigen bijdrage aan de competitie te laten financieren uit het Jeugd sportfonds.

Doordat deze interventie zowel de afstands- als de financiële drempel kan wegnemen en een activiteit aanbiedt die erg populair is onder de jeugd, heeft de zaalvoetbalcompetitie de potentie om de sportdeelname onder de jeugd in Zeeburg te vergroten. Het verhogen van de bewegingsactiviteit en het lidmaatschap van sportverenigingen zijn dan ook de primaire doelen van de interventie.

Sportdeelname wordt ook vaak gerelateerd aan verbeteringen op sociaal gebied, gezondheid en school. Daarom kunnen bijdragen op deze gebieden beschouwd worden als secundaire doelen van de zaalvoetbalcompetitie.

---

<sup>5</sup> Deze cijfers zijn een indicatie van het aantal deelnemers in het schooljaar 2010-2011 op basis van inschrijvingen in het schooljaar 2011-2012 en ervaringen van organisatoren en begeleiders. Exacte cijfers waren niet voorhanden.

## 2.4 Aanpak van de competitie

De kennismaking met zaalvoetbal vindt plaats via de 'School en Voetbal' interventie van de KNVB. Dit programma heeft als doelstelling kinderen in het onderwijs kennis te laten maken met voetbal. Het schooltraject 'School en Voetbal' bestaat uit drie fases. In de eerste fase geven trainers van de vereniging Goldenstars voetbaltraining op de scholen binnen de gymles. In de tweede fase worden de kinderen uitgenodigd om deel te nemen aan naschoolse activiteiten in de omgeving van de school, bijvoorbeeld op een Playground, een KNVB Cruiff Court of een gymzaal. In fase 3 kunnen geïnteresseerde kinderen doorstromen naar de basisscholen zaalvoetbalcompetitie.

Om de deelname van met name Islamitische meisjes te vergroten is er voor gekozen om de jongens en meisjes op een andere dag te laten spelen. De meisjes spelen op maandagmiddag van 16.00 tot 18.00 uur en de jongens op donderdagmiddag, eveneens van 16.00 tot 18.00 uur. De opzet van de competitie bestaat tijdens een schooljaar uit twee korte reeksen van competitiewedstrijden. De eerste reeks loopt van oktober t/m februari. De tweede reeks loopt van maart t/m april. Na de eerste reeks worden de teams op basis van speelsterkte opnieuw ingedeeld in poules om elk team zoveel mogelijk op het eigen niveau te laten spelen.

De opzet en uitvoering van de competitie zijn in een apart onderzoek bestudeerd<sup>6</sup>.

## 2.5 Wetenschappelijke basis

Naast de primaire doelen, kan er ook verwacht worden dat deelname aan de competitie verschillende secundaire doelen kan bewerkstelligen. Onderzoeken uit bijvoorbeeld de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Australië en Nieuw-Zeeland<sup>7</sup> laten namelijk zien dat buitenschoolse sportactiviteiten die gerelateerd zijn aan school, zogenaamde extra-curriculaire sportactiviteiten, verschillende gunstige effecten zouden kunnen hebben voor de leerlingen. De effecten van deelname aan extra-curriculaire sport die hierbij gevonden worden zijn bijvoorbeeld verbetering van sociale vaardigheden, verbetering van academische vaardigheden en verbetering op psychologische variabelen zoals zelfvertrouwen en concentratie. Vreemd genoeg is er naar de effecten van schoolsport op het beweeggedrag en sportparticipatie minder onderzoek gedaan<sup>8</sup>.

Hoewel deze onderzoeken veelbelovend zijn, is de specifieke omgeving van elke schoolsport activiteit van invloed op de effecten die er van verwacht kunnen worden. Het is daarom van belang dat de basisscholen zaalvoetbalcompetitie onderzocht wordt, omdat het een voor Nederland unieke interventie betreft waarbij basisscholen deelnemen aan een structurele competitie. Juist die sterke verbinding tussen school en sport is een nieuwe en interessante situatie in Nederland.

---

<sup>6</sup> Beth, Ter Haar en Von Heijden (2011). Zaalvoetbal in Zeeburg: procesevaluatie basisscholencompetitie

<sup>7</sup> Zie voorbeeld: Bailey, R., Physical education and sport in schools: a review of benefits and outcomes. J Sch Health, 2006. 76(8): p. 397-401.

<sup>8</sup> Zie bijvoorbeeld: Trudeau, F., & Shephard, R.J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 5: p. 1-12.



## 2.6 Onderzoeksopzet

Het onderzoek naar de uitvoering en effecten van de zaalvoetbalcompetitie is gedurende de tweede jaargang van de competitie uitgevoerd. Op drie momenten in het schooljaar 2010-2011 hebben leerlingen van groep 7 en 8 van een aantal basisscholen in Zeeburg die deelnamen aan de competitie vragenlijsten ingevuld (zie Bijlage A). De vragenlijsten werden door alle leerlingen van groep 7 en 8 ingevuld. Doordat zowel deelnemende als niet deelnemende leerlingen werden onderzocht kunnen er verbanden worden gelegd tussen geobserveerde effecten en deelname aan de competitie.

Het eerste meetmoment vond plaats voordat de competitie was begonnen in september/oktober 2010 en kan beschouwd worden als nulmeting. Zowel tijdens (februari 2011) als na afloop van de competitie (mei/juni 2011) werden door dezelfde leerlingen nagenoeg dezelfde vragenlijst ingevuld. Op deze manier kon een beeld worden verkregen van de veranderingen op verschillende variabelen gedurende de loop van de competitie.

## 2.7 Analyse

Om mogelijke effecten van de zaalvoetbalcompetitie te onderzoeken zijn de uitkomsten van de vragenlijsten voor de deelnemers aan de zaalvoetbalcompetitie en leerlingen die niet deelnemen met elkaar vergeleken op de drie meetmomenten. Vanwege enkele verschillende effecten voor jongens en meisjes, zijn de cijfers uitgesplitst naar geslacht waar dit relevante verschillen opleverde. De etnische achtergrond van de leerlingen bleek niet van invloed op de cijfers en is daarom ook niet meegenomen in de analyse. Wel is er een uitsplitsing gemaakt naar de buurt van de scholen, aangezien hier enkele opvallende zaken uit naar voren kwamen.

Deze uitsplitsing naar buurt heeft ook gedeeltelijk te maken met verschillen in etnische achtergrond, omdat scholen uit het Oostelijk Havengebied voornamelijk leerlingen van autochtone afkomst hebben (82%), terwijl op de scholen uit de Indische Buurt voornamelijk kinderen van allochtone afkomst zitten (87%)<sup>9</sup>.

Hoewel de competitie nog niet gestart was tijdens de eerste meting, is ook voor deze groep een uitsplitsing gemaakt naar deelnemers en niet-deelnemers. Dit is gedaan op basis van vragen naar hun intentie om deel te nemen. Een deelnemer in de eerste meting is dus een leerling die van plan is deel te gaan nemen.

Wanneer in deze rapportage over verschillen wordt geschreven, gaat het om statistisch significante verschillen. In de meeste gevallen is de data geanalyseerd met ANOVA's en T-testen. Omwille van de leesbaarheid is deze informatie achterwege gelaten in dit rapport, maar is bij de auteurs op te vragen.

## 2.8 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk gaan we in op de resultaten van het onderzoek. Hierbij behandelen we achtereenvolgens de respondenten (3.1), de competitie (3.2), vragen over sport en bewegen (3.3), gezondheid (3.4), sociale variabelen (3.5) en vragen over school (3.6). In paragraaf 3.7 worden de resultaten voor kinderen uit de Indische Buurt nader bekeken. In het laatste hoofdstuk staan de belangrijkste resultaten (4.1) met conclusies (4.2), ideeën voor vervolgonderzoek (4.3) en aanbevelingen (4.4).

---

<sup>9</sup> Percentages op basis van de respondenten uit dit onderzoek.

## 3 Resultaten

### 3.1 De respondenten

Vijf basisscholen zegden hun medewerking aan het onderzoek toe. Twee van deze basisscholen liggen in het Oostelijk Havengebied en drie in de Indische Buurt. Hiermee waren beide buurten van Zeeburg vertegenwoordigd, zodat een representatief beeld van de wijk kon ontstaan. Aan de eerste en laatste meting deden alle vijf de basisscholen mee met in totaal 243 leerlingen. Tijdens de tweede meting zag één van de basisscholen geen mogelijkheid om mee te doen en van een andere basisschool kon alleen groep 7 meedoen. Dit resulteerde in 172 respondenten voor de tweede meting (zie Tabel 2).

Tabel 2: kenmerken van de responderende leerlingen tijdens de drie meetmomenten.

	Meting 1	Meting 2	Meting 3
<b>Aantal</b>	243	172	243
<b>Gem. leeftijd</b>	10,54	10,93	11,27
<b>Jongens</b>	51%	50%	48%
<b>Meisjes</b>	49%	50%	52%
<b>Allochtoon</b>	59%	50%	57%
<b>Autochtoon</b>	41%	50%	43%
<b>Gelovig</b>	67%	54%	64%
<b>Niet gelovig</b>	33%	46%	36%
<b>Groep 7</b>	50%	54%	48%
<b>Groep 8</b>	50%	46%	52%
<b>O. Havengebied</b>	38%	59%	40%
<b>Indische B.</b>	62%	41%	60%

Ongeveer evenveel jongens als meisjes hebben de vragenlijst ingevuld. Ook deden er nagenoeg evenveel leerlingen uit groep 7 en 8 mee. Opvallend is dat het merendeel van de respondenten actief gelovig is, zo rond de 60%. Ongeveer 70% van de leerlingen die actief gelovig zegt te zijn, is Islamitisch. Iets meer allochtone dan autochtone leerlingen hebben de vragenlijst ingevuld. Deze verdeling wijkt iets af van de wijk waar de scholen liggen. Hoewel het Oostelijk Havengebied overwegend inwoners van autochtone afkomst heeft (ongeveer 5% is allochtoon) is de onderzoekspopulatie wat meer divers en lijkt daarmee meer op de samenstelling van de Indische Buurt (ongeveer 67% allochtone inwoners)<sup>10</sup>. Dit klopt ook wel met het iets hogere percentage respondenten uit de Indische Buurt bij meting 1 en 3.

<sup>10</sup> Bron: Buurtmonitor 2010, Stadsdeel Oost

## 3.2 Over de competitie

### 3.2.1 Bekendheid

Met de bekendheid van de competitie zit het wel goed. Zelfs van de leerlingen die niet deelnemen weet gemiddeld 79% dat de competitie georganiseerd wordt. Een groot deel van de deelnemers (82%) zegt ook op school over de competitie te praten met klasgenootjes en ongeveer eenzelfde percentage (80%) zegt volgend jaar ook weer mee te willen doen als dat mogelijk is.

### 3.2.2 Wie doet er mee

Er zijn meer jongens die meedoen aan de competitie dan meisjes (Tabel 3). Het is dan ook niet opvallend dat bij het (overigens lage) percentage uitvallers van de competitie (9%) ook meer jongens zijn. De redenen om wel, niet of niet meer mee te doen aan de competitie zullen verderop in deze paragraaf besproken worden. De verschillen in etnische afkomst tussen deelnemers en niet deelnemers zijn niet noemenswaardig, maar wel opvallend is het hoge percentage allochtone uitvallers (73%). Hoewel het absolute aantal uitvallers erg laag was (28 van de 243 aan het einde van de competitie) is dit toch een signaal waar rekening mee moet worden gehouden.

Tabel 3: Kenmerken van deelnemers, niet-deelnemers en leerlingen die tijdens het seizoen stopten met deelname (niet meer) als gemiddelde van de drie meetmomenten.

	Deelnemers	Niet deelnemers	Niet meer
<b>Aantal (% van totaal)</b>	28%	63%	9%
<b>Gem. leeftijd</b>	10,90	10,95	11,09
<b>Jongens</b>	62%	42%	64%
<b>Meisjes</b>	38%	58%	36%
<b>Allochtoon</b>	59%	52%	73%
<b>Autochtoon</b>	41%	48%	27%
<b>Gelovig</b>	65%	58%	77%
<b>Niet gelovig</b>	35%	42%	23%
<b>Groep 7</b>	56%	45%	69%
<b>Groep 8</b>	44%	55%	31%
<b>O. Havengebied</b>	44%	50%	27%
<b>Indische B.</b>	56%	50%	73%
<b>Lid sportvereniging</b>	71%	58%	59%

De primaire doelgroep van de zaalvoetbalcompetitie is de groep leerlingen die geen lid is van een sportvereniging. Uit de gegevens van de vragenlijst blijkt echter dat 71% van de deelnemers al lid is van een sportvereniging. Uit een peiling tijdens een competitiedag onder de deelnemers bleek echter dat dit percentage veel lager lag, namelijk 35%. De deelnemers aan deze laatste peiling waren echter voor 86% afkomstig uit de Indische Buurt en vormden dus geen representatieve afspiegeling van alle deelnemers aan de competitie. Het percentage deelnemers aan deze competitie dat lid is van een sportvereniging zal dus niet heel veel afwijken van het landelijk gemiddelde van 65%<sup>11</sup>, maar het is wel belangrijk te constateren dat er een groot verschil is tussen de lidmaatschapscijfers van de kinderen uit het Oostelijk Havengebied en de Indische Buurt. In paragraaf 3.3 wordt er nader naar deze cijfers gekeken.

Onder de leerlingen die niet meedoen aan de competitie ligt het percentage dat lid is van een sportvereniging veel lager (58%). Dit betekent dat de zaalvoetbalcompetitie vooral jongeren aan

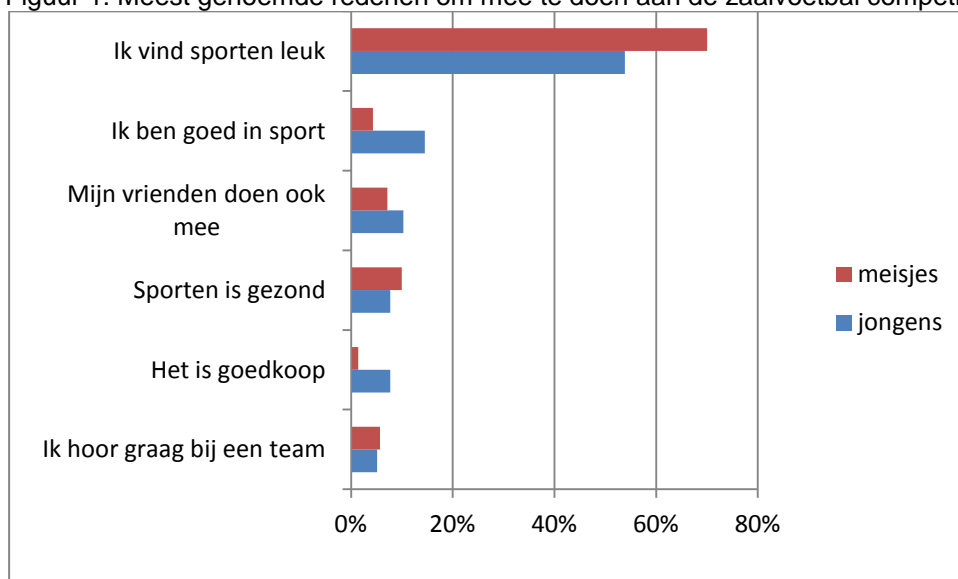
<sup>11</sup> Bron: RSO referentiecijfers, Mulier Instituut, 2008

zich weet te binden die toch al aan sport doen en dat de eigenlijke doelgroep meer geneigd is niet mee te doen. Tegelijkertijd moeten we niet de 29% deelnemers vergeten die wel meedoen, maar nog geen lid zijn van een sportvereniging. Het is een bekend fenomeen bij sportstimuleringsprojecten dat veel kinderen die deelnemen al lid zijn van een sportvereniging. Zij vormen niet de eigenlijke doelgroep. In vergelijking met andere projecten is 29% echter een hoog percentage deelnemers dat nog geen lid is. In dit opzicht slaagt de zaalvoetbalcompetitie er dus in een grote groep leerlingen te binden die nog niet sportief actief waren. Het aantal deelnemers uit de iets minder bevoorrechte Indische Buurt (56%) ligt iets hoger dan het aantal uit het Oostelijk Havengebied (44%). Wat dat betreft leeft de competitie dus wat meer in de buurt waar het grootste deel van de primaire doelgroep woont.

### 3.2.3 Redenen

Kijkend naar de belangrijkste redenen om mee te doen aan de competitie is het duidelijk dat sportintrinsicke redenen het belangrijkste zijn voor zowel jongens als meisjes (Figuur 1). Ze doen vooral mee omdat ze sporten gewoon erg leuk vinden. Voor jongens speelt daarnaast ook mee dat ze al goed zijn in sport, wat blijkbaar een motivatie is om nog meer aan sport te doen. Meisjes vinden naast het intrinsicke plezier dat ze aan sport beleven ook het gezondheidsaspect belangrijk. Het is natuurlijk denkbaar dat voor de ouders de relatief goedkope contributie voor de zaalvoetbalcompetitie weldegelijk een overweging is, hoewel vooral de meisjes daar niet echt stil bij lijken te staan.

Figuur 1: Meest genoemde redenen om mee te doen aan de zaalvoetbal competitie (N=187)

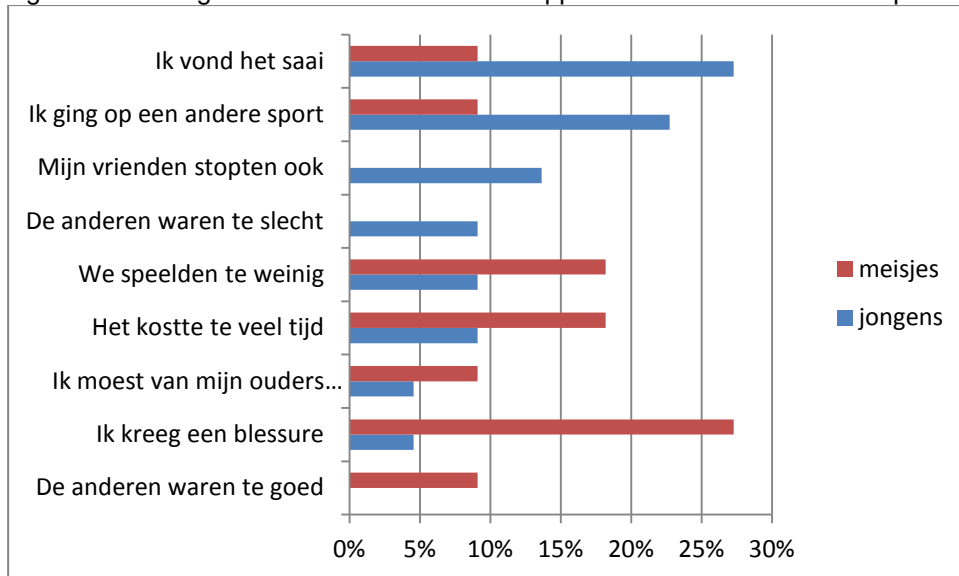


Op de vraag wat de deelnemende kinderen graag anders zouden zien antwoorden ze vooral dat ze ook training en wat meer speeltijd zouden willen. Positief hieraan is dat ze de competitie dus echt leuk vinden, wat zich ook uit in het rapportcijfer van een 8,8 dat ze aan de competitie geven. Een kritische noot is dat ze graag wat meer duidelijkheid over schema's en tijden en een wat strakkere organisatie zouden willen.

De verbeterpunten die de deelnemers aangeven zijn voor sommige leerlingen reden geweest om te stoppen met de competitie (Figuur 2). De jongens vonden het vooral te saai en de meisjes vonden dat ze te weinig speelden of kregen last van een blessure.

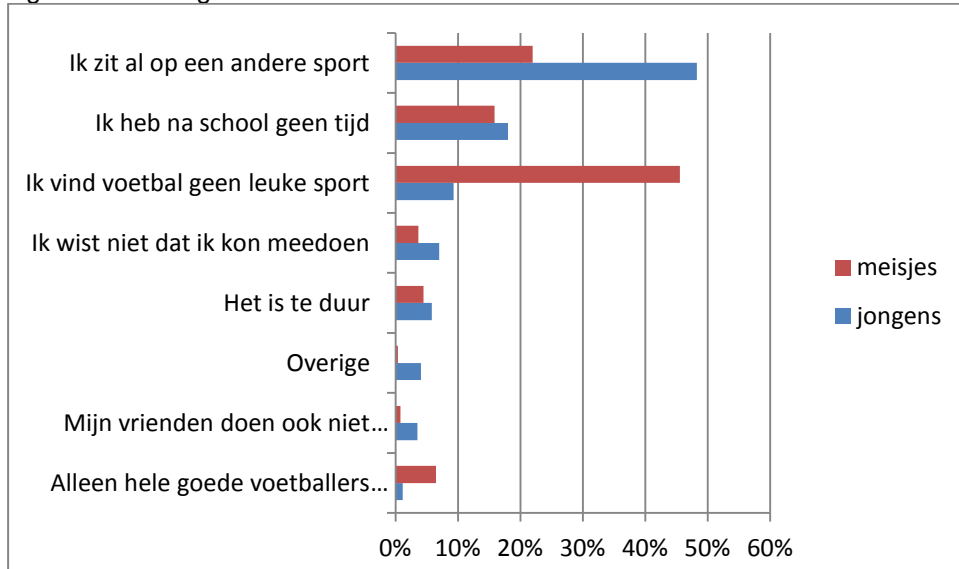
Ook was er een aantal leerlingen dat vond dat deelname aan de competitie te veel tijd kostte waardoor ze stopten. Opvallend is dat veel leerlingen (18%), vooral jongens, stopten met deelname omdat ze op een andere sport gingen. Wellicht heeft de introductie in sport die de zaalvoetbalcompetitie geboden heeft hieraan bijgedragen.

Figuur 2: meest genoemde redenen om te stoppen met de zaalvoetbal competitie (N=34)



De jongens die niet mee doen aan de competitie, geven vooral aan niet mee te doen omdat ze al lid zijn van een andere sportvereniging (Figuur 3). De meiden daarentegen doen vooral niet mee omdat ze voetbal geen leuke sport vinden.

Figuur 3: Meest genoemde redenen om niet mee te doen aan de zaalvoetbal competitie (N=420)



Ook de reden dat kinderen geen tijd zeggen te hebben om mee te doen duidt vaak op lidmaatschap van een andere (sport)vereniging. Het is een belangrijke constatering dat veel kinderen al een andere sport doen en dus blijkbaar geen behoefte hebben aan een extra optie om te sporten. Ook is er blijkbaar een grote groep meisjes die misschien wel behoefte heeft aan een extra optie om te sporten, maar liever een andere sport dan voetbal zou willen doen. In vervolgonderzoek is het belangrijk er achter te komen welke andere sporten graag beoefend

zouden worden en welke rol de KNVB of het stadsdeel zou kunnen spelen in het aanbieden van die sporten. Geloof speelt geen grote rol bij het niet deelnemen van meisjes, terwijl vaak wordt aangenomen dat bijvoorbeeld een mannelijke trainer en gezamenlijk omkleden met de jongens drempels voor deelname vormen. De zaalvoetbalcompetitie slaagt er dus goed in deze hindernis te omzeilen door jongens en meisjes op andere dagen te laten sporten.

### 3.3 Sport en Bewegen

In de komende paragrafen zijn de resultaten voor leerlingen die tijdens het seizoen gestopt zijn met deelnemen niet meer meegenomen omdat het kleine aantal de gegevens te sterk zouden kunnen vertekenen.

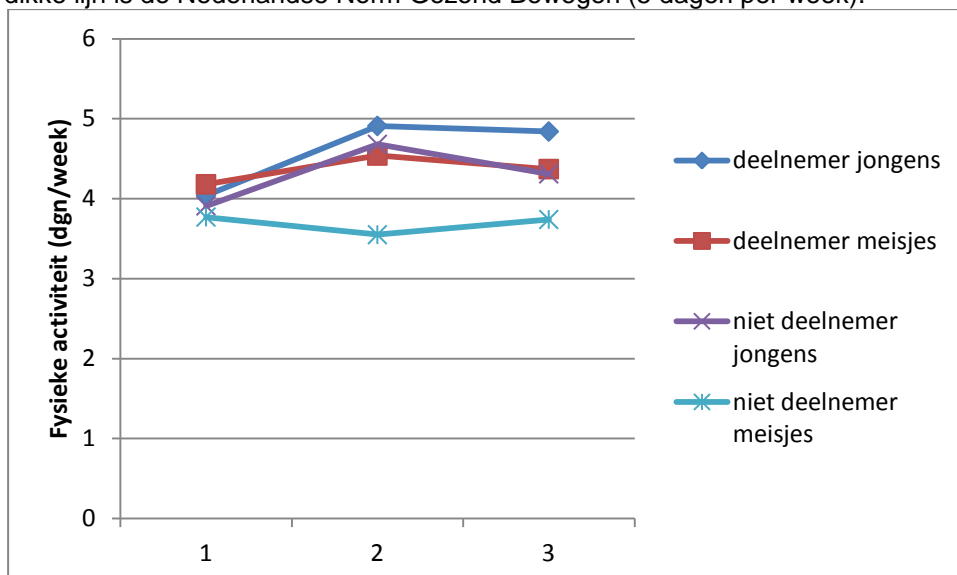
#### 3.3.1 Fysieke activiteit

Een van de belangrijkste redenen voor het opzetten van de zaalvoetbalcompetitie is het verhogen van de fysieke activiteit van de leerlingen.

In Figuur 4 is te zien dat zowel deelnemende als niet-deelnemende jongens gedurende het schooljaar gelijk opgaan in het aantal dagen in de week dat zij minstens een uur activiteiten deden waarvan hun hartslag omhoog ging en ze gingen zweten. Deelname aan de competitie lijkt hier voor jongens dus geen invloed op te hebben.

Opvallend is dat deelnemende meisjes ook vooruit gaan in hun fysieke activiteit gedurende het schooljaar, terwijl meisjes die niet deelnemen op ongeveer 3,7 dagen in de week blijven hangen. Hoewel er voorzichtig omgegaan moet worden met causale uitspraken, lijkt het er toch op dat de competitie voor meisjes een verhoging in het beweeggedrag teweeg brengt en hen dichterbij de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen brengt (5 dagen in de week)<sup>12</sup>.

Figuur 4: Fysieke activiteit weergegeven als dagen in de week dat leerlingen zich minstens 60 minuten zodanig inspinnen dat ze er van gaan zweten. De horizontale as geeft de drie meetmomenten weer. De dikke lijn is de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (5 dagen per week).



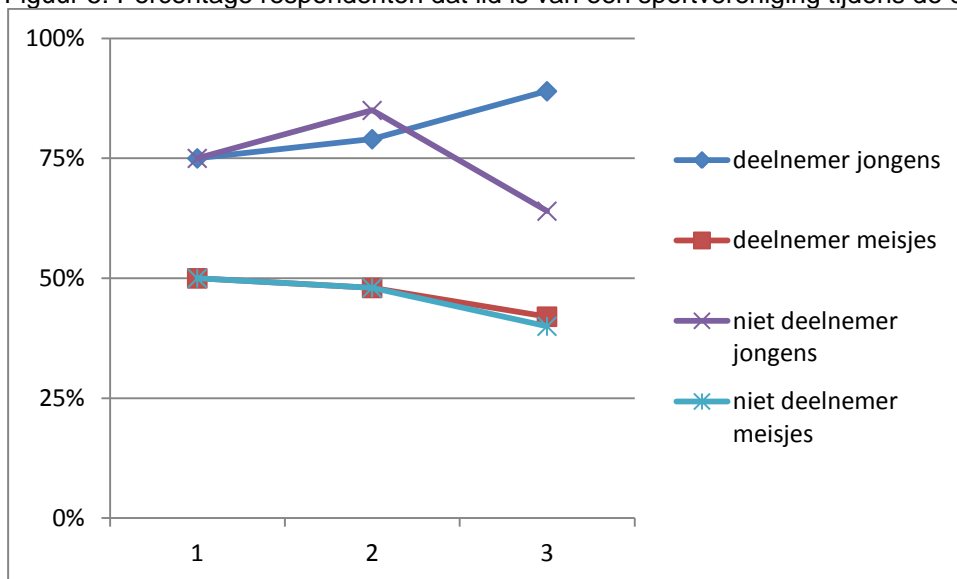
<sup>12</sup> De NNGB is de bewegingsrichtlijn voor kinderen vastgesteld door het NISB op basis van richtlijnen van de WHO.

### 3.3.2 Sportvereniging

Het is een bekend gegeven dat Nederlandse jongens iets vaker lid zijn van een sportvereniging dan meisjes<sup>13</sup>. Bij de deelnemers aan deze competitie is dat niet anders (Figuur 5), gemiddeld zo'n 78% voor jongens en 46% voor de meisjes. De deelnemende jongens laten naar verloop van tijd een lichte stijging zien in het percentage dat lid is van een sportvereniging. Dit kan te maken hebben met de stimulerende werking die er van deelname aan de voetbalcompetitie uitgaat. De niet-deelnemende jongens laten een daling zien op het derde meetmoment in mei. Dit kan te maken hebben met het gegeven dat eind mei het lidmaatschap van de meeste verenigingen moet worden opgezegd. Bij de meisjes is deze lichte daling tijdens het meetmoment in mei eveneens te zien, waarbij er geen verschil is tussen wel of geen deelname.

Het zou zo kunnen zijn dat de zaalvoetbalcompetitie voor de meisjes voorziet in hun sportbehoefte waardoor ze niet de noodzaak voelen ergens anders lid te worden. De jongens lijken door de competitie echter enthousiast gemaakt om meer te gaan sporten en dus lid te worden bij een vereniging.

Figuur 5: Percentage respondenten dat lid is van een sportvereniging tijdens de drie meetmomenten.



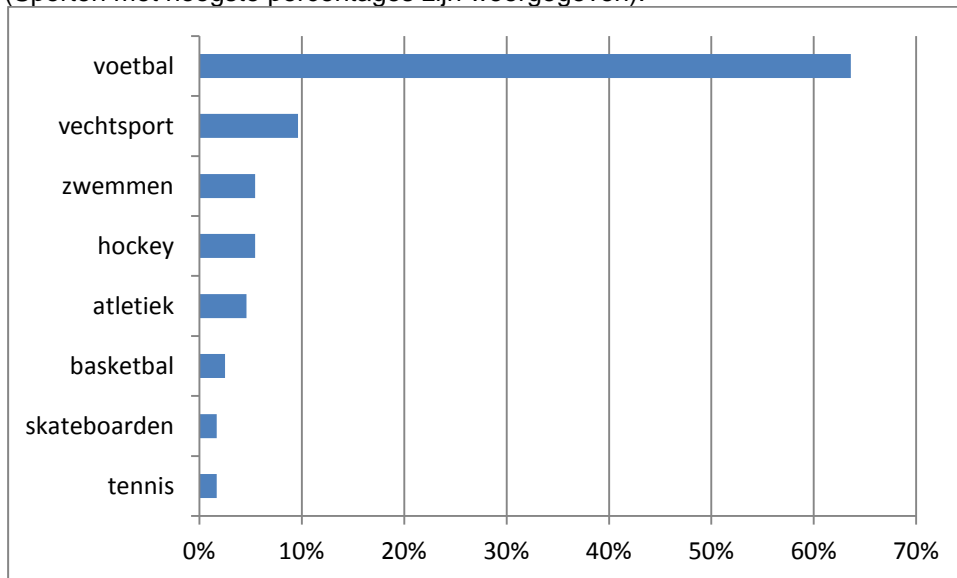
De plek waar de school ligt lijkt ook samen te hangen met het wel of niet lid zijn van een sportvereniging. Van de leerlingen die op school zitten in de Indische Buurt is 49% lid van een vereniging, terwijl van de leerlingen die in het Oostelijk Havengebied op school zitten 75% lid is. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de demografische samenstelling van de buurten. Het Oostelijk Havengebied kenmerkt zich door een hoog percentage autochtonen met een hoger gemiddeld besteedbaar inkomen, terwijl de Indische Buurt voornamelijk uit allochtonen met een lager inkomen bestaat<sup>14</sup>. De deelname aan de competitie is zoals gezegd onder leerlingen uit de Indische Buurt wat hoger (56%: zie Tabel 3). Meer leerlingen uit deze buurt, die dus wat minder vaak lid zijn van een sportvereniging, doen mee aan de competitie. Het lijkt er dus op dat een gedeelte van de primaire doelgroep ook echt bereikt wordt, maar dat deze doelgroep voornamelijk in de Indische Buurt woont.

<sup>13</sup> Bron: RSO referentiecijfers, Mulier Instituut, 2008

<sup>14</sup> Bron: Buurtmonitor 2010, Stadsdeel Oost

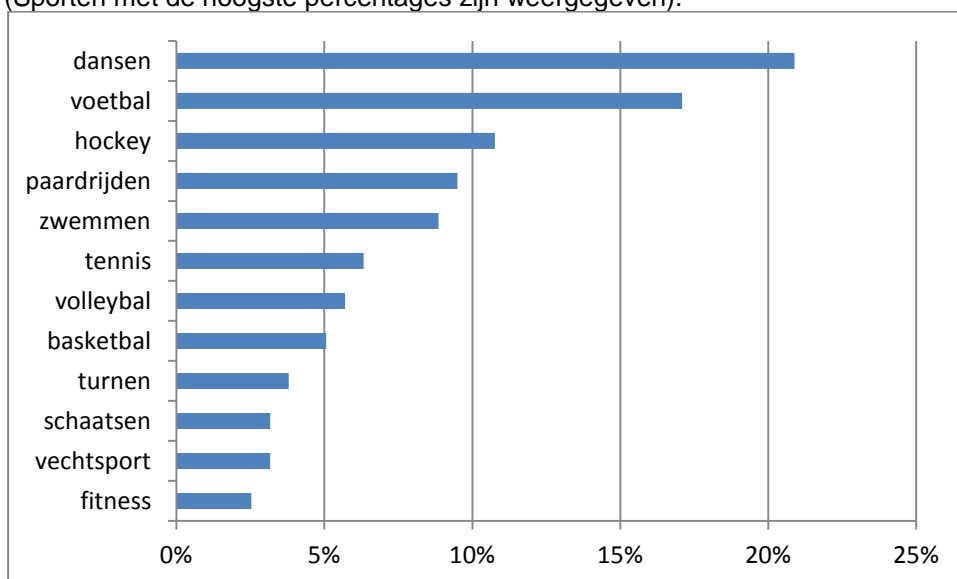
Het grootste gedeelte van de onderzochte jongens dat lid is van een sportvereniging zit op voetbal (64%) (Figuur 6). Hierbij is deelname aan de zaalvoetbalcompetitie niet meegerekend. Verder zijn verschillende vechtsporten, zwemmen, hockey en atletiek populair onder de jongens.

Figuur 6: Percentage per sport van de jongens dat lid is van een sportvereniging, anders dan Goldenstars . (Sporten met hoogste percentages zijn weergegeven).



Bij de meisjes is een grotere spreiding over verschillende sporten en beweegactiviteiten te zien (Figuur 7), waarbij dansen (21%) en voetbal (17%) het populairste zijn. Ook zijn er veel meisjes lid van een hockeyvereniging, zitten op paardrijden of zijn lid van de zwemvereniging. Dit zou kunnen betekenen dat meisjes ook liever een gevarieerder sportaanbod willen op school, waardoor zij misschien eerder geneigd zijn via school mee te doen aan sportinitiatieven.

Figuur 7: Percentage per sport van de meisjes dat lid is van een sportvereniging, anders dan Goldenstars. (Sporten met de hoogste percentages zijn weergegeven).



Uit de huidige data is niet op een betrouwbare manier te concluderen of kinderen ook echt meer interesse hebben gekregen in (zaal)voetbal door deelname aan de competitie. Wel

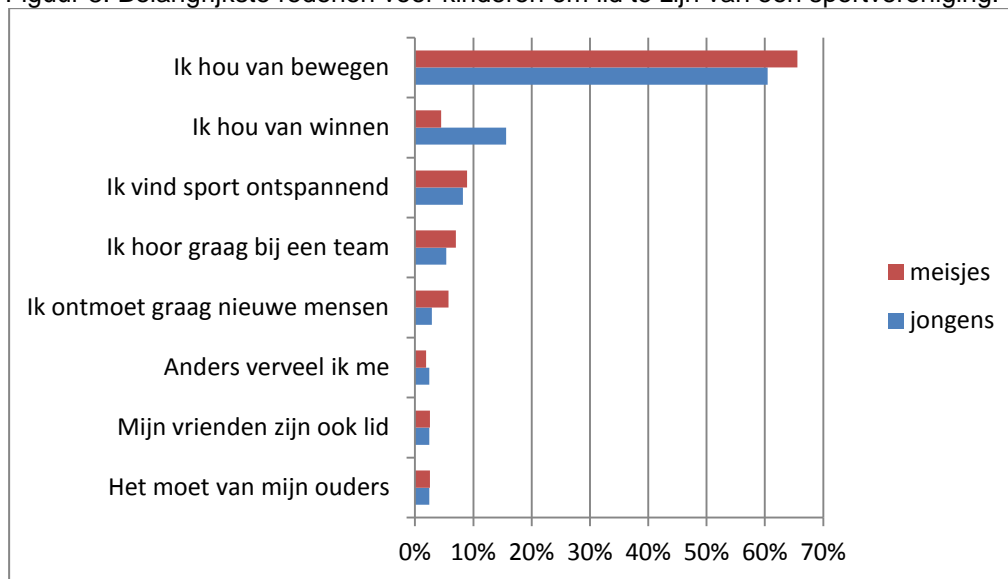


beantwoordde 75% van de deelnemers positief op de vraag of zij na de competitie met zaalvoetbal bezig willen blijven.

### 3.3.3 Redenen

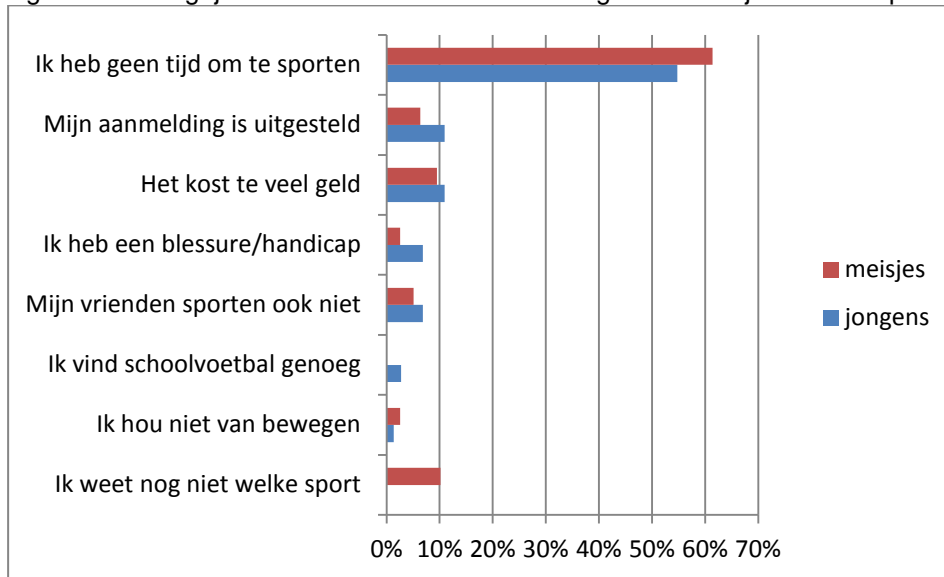
Verreweg de meeste kinderen, ruim 6 van de 10, doen aan sport omdat ze simpelweg van bewegen houden (Figuur 8). Deze redenen komen dus redelijk overeen met de redenen om mee te doen aan de zaalvoetbalcompetitie (Figuur 1), hoewel de invloed van vrienden voor de jongens bij de redenen voor deelname aan de zaalvoetbalcompetitie wat groter lijkt dan bij andere sportlidmaatschappen.

Figuur 8: Belangrijkste redenen voor kinderen om lid te zijn van een sportvereniging.



Ook interessant zijn de redenen waarom kinderen geen lid zijn van een sportvereniging, omdat zij de beoogde doelgroep van de zaalvoetbalcompetitie vormen (Figuur 9). Geld en vooral tijd blijken hier vooral de beperkende factoren. De competitie speelt hier mooi op in door tegen lage kosten een alternatief sportaanbod te bieden dat dicht bij huis ligt en dus relatief weinig tijd kost. Een aantal meisjes merkt op nog niet te weten op welke sport ze willen, omdat ze niet zo goed weten welke sport bij hen past. Dit komt overeen met de meer gespreide sportinteresse van meisjes die we al eerder zagen (Figuur 7).

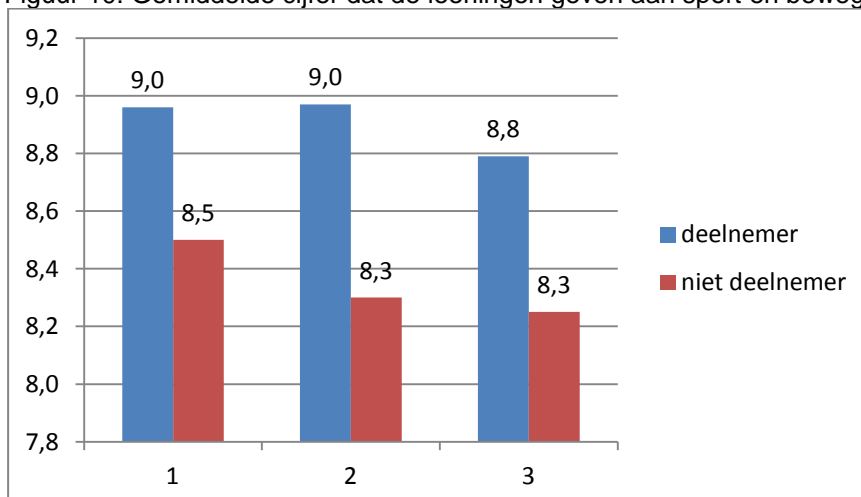
Figuur 9: Belangrijkste redenen voor kinderen om geen lid te zijn van een sportvereniging.



### 3.3.4 Sport in het dagelijks leven

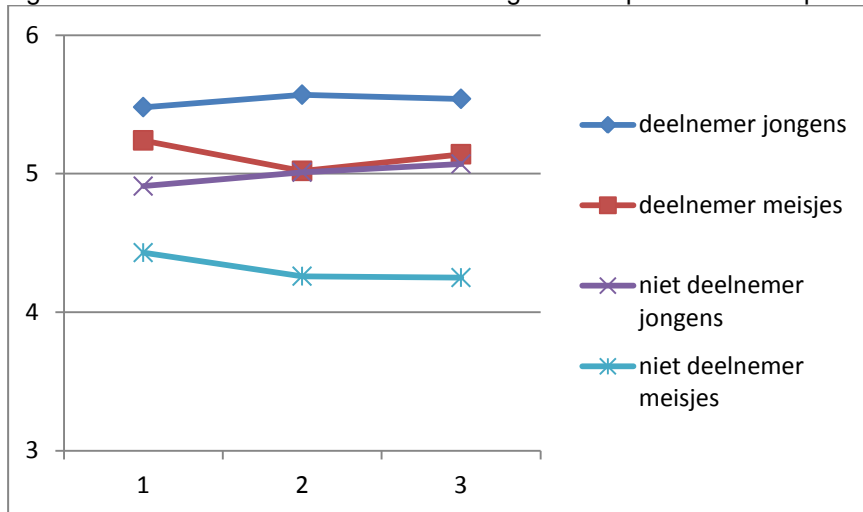
Het rapportcijfer dat de kinderen aan sport en bewegen geven blijkt tijdens de drie meetmomenten iets terug te lopen. Het cijfer dat de deelnemers geven is tijdens alle drie de meetmomenten zo'n 0,5 punt hoger dan het cijfer dat de leerlingen geven die niet deelnemen (Figuur 10). Hier is niet echt invloed van de competitie te zien, het lijkt er meer op dat leerlingen die sport al hoger waarderen eerder mee zullen doen aan de competitie. Echter, met een gemiddelde van ongeveer een 8,4 geven ook de leerlingen die niet deelnemen een hoog cijfer aan sport en bewegen in het algemeen. Dit hoge cijfer kan verklaart worden door het feit dat een groot deel (58%) van de leerlingen die niet deelneemt aan de competitie wel actief is bij een sportvereniging.

Figuur 10: Gemiddelde cijfer dat de leerlingen geven aan sport en bewegen in het algemeen



De rol die sport speelt in de levens van leerlingen kan uitgedrukt worden in de sterkte van de sportidentiteit van de leerlingen (Figuur 11). Dit cijfer geeft aan in welke mate sport bijvoorbeeld de meningen, het gedrag en de normen en waarden van de kinderen beïnvloedt.

Figuur 11: Gemiddelde mate waarin leerlingen zich sporter voelen op een schaal van 1 tot 7.



Deelname aan de competitie lijkt weinig invloed te hebben op de sterkte van de sportidentiteit, aangezien er weinig veranderingen optreden gedurende het schooljaar. Sport speelt voor deelnemende jongens een grotere rol (5,5) dan voor jongens die niet deelnemen (5,0). Ook meisjes die deelnemen scoren hoger (5,1) dan hun klasgenoten die niet meedoen (4,3).

Dit is wederom een aanwijzing dat vooral leerlingen die al sportief actief zijn en bij wie sport een deel van hun identiteit bepaalt meedoen aan de competitie. Dit beeld wordt nog bevestigd door het feit dat 93% van de deelnemers aangeeft regelmatig buiten op straat of in de buurt te spelen of te sporten, terwijl dit percentage bij de niet deelnemers met 78% beduidend lager ligt.

Van de meisjes die meedoen is 91% van plan meer te gaan sporten en bewegen in het komende jaar, maar ook van de niet deelnemende meisjes heeft 85% het voornemen meer aan lichaamsbeweging te gaan doen. Deelname aan de competitie kan vooral voor meisjes bijdragen aan het behalen van die doelstelling, omdat is gebleken dat vooral meisjes ook echt meer gaan bewegen als ze deelnemen aan de competitie (zie Figuur 4).

### 3.4 Gezondheid

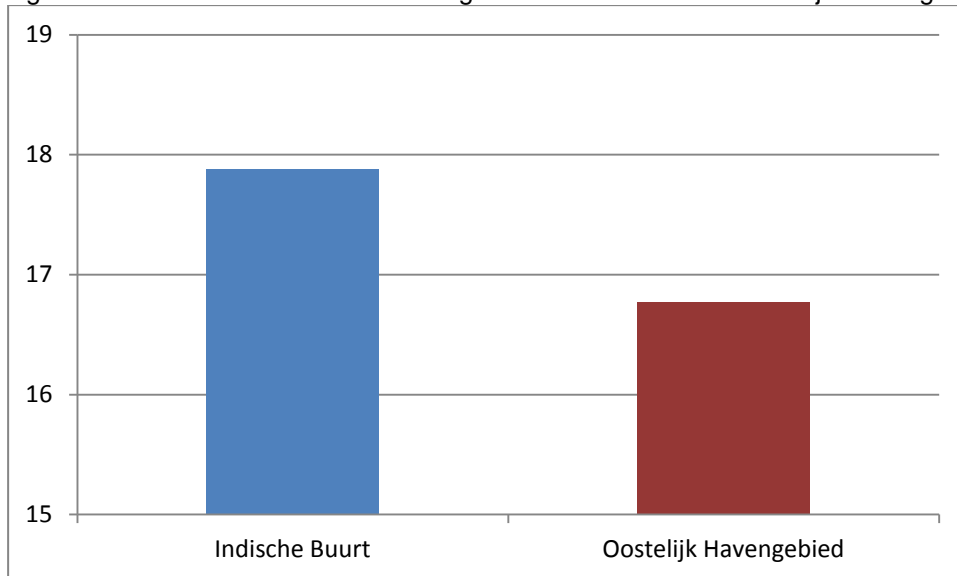
Sportdeelname wordt uiteraard ook vaak gekoppeld aan gezondheidsverbetering. Hoewel er op een korte termijn als één schooljaar geen grote effecten verwacht mogen worden, kan deelname aan sport wel een leefstijlverandering in gang zetten die op de lange termijn een positieve invloed kan hebben op de gezondheid.

Het hebben van een (veelbepalend) gezond gewicht kan redelijk eenvoudig worden weergegeven door de Body Mass Index (BMI)<sup>15</sup> te berekenen op basis van zelfgerapporteerde lengte en gewicht van de kinderen. De absolute waarde van deze index is voor kinderen niet betrouwbaar omdat kinderen geneigd zijn hun lengte te overschatten en hun gewicht te onderschatten. Aangezien alle kinderen dit doen kunnen we wel iets zeggen over de relatieve verschillen in de gemiddelde BMI's.

De deelname aan de competitie heeft geen invloed op het BMI, ongeacht geslacht. Wel lijkt het er op dat kinderen in de Indische Buurt gemiddeld een wat hoger BMI hebben dan de leerlingen in het Oostelijk Havengebied (Figuur 12). Als gewichtsafname een doel is van de competitie, kan er dus beter gefocust worden op de Indische Buurt.

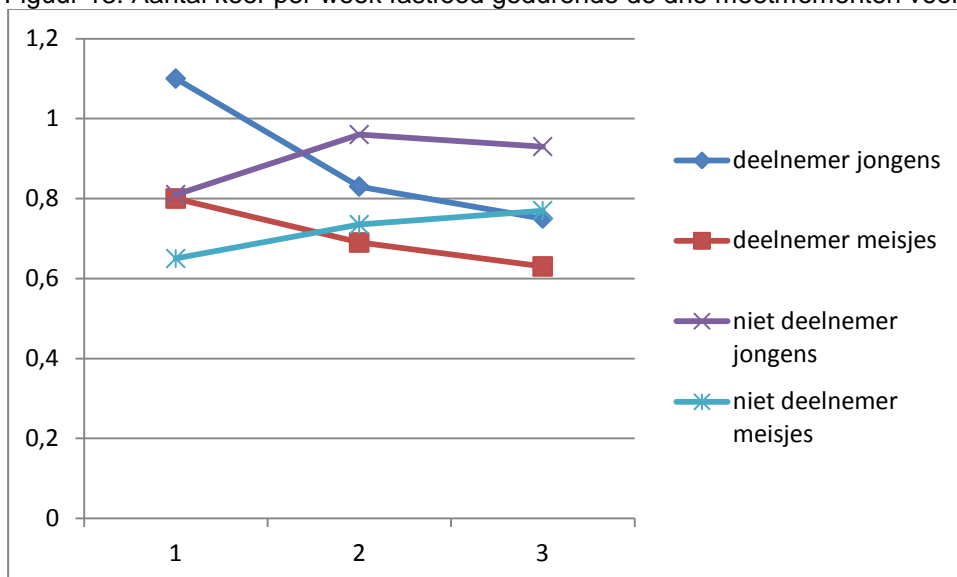
<sup>15</sup> BMI: Lichaamsgewicht (kg) gedeeld door het kwadraat van de lengte (m).

Figuur 12: Gemiddelde BMI van leerlingen van scholen in het Oostelijk Havengebied en de Indische Buurt.



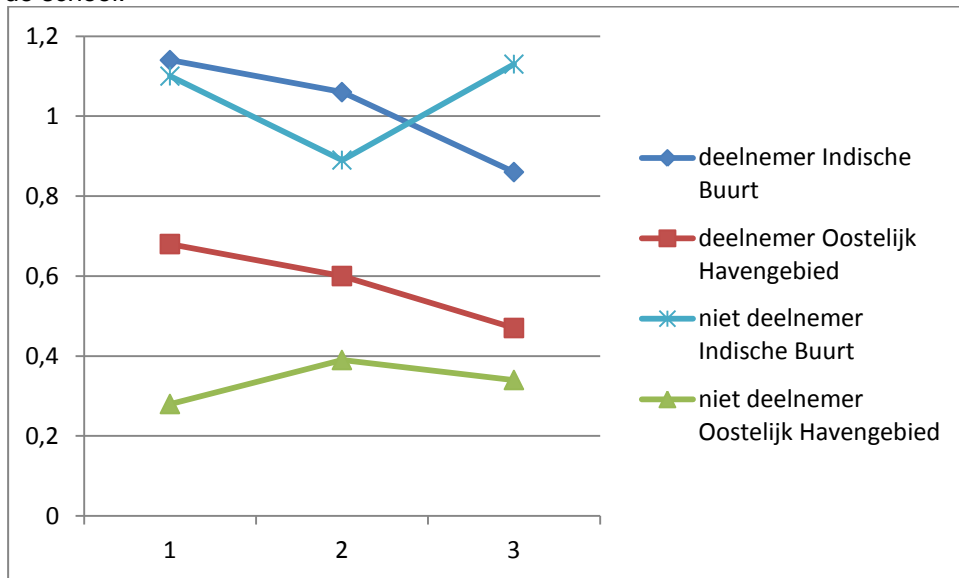
Op de vraag hoe vaak in de week de leerlingen fastfood aten, bijvoorbeeld bij McDonalds, KFC of bij de snackbar, lieten de deelnemers een duidelijke daling zien gedurende het schooljaar (Figuur 13). De jongens gingen van 1,1 naar 0,75 keer per week gemiddeld, wat overeenkomt met een daling van 1 keer in de 6 dagen naar 1 keer in de 9 dagen. De deelnemende meisjes gingen van 0,8 naar 0,6 keer in de week. Zowel de jongens als de meisjes die niet deelnamen lieten juist een lichte stijging (0,12 keer per week) zien in het aantal keren dat zij bijvoorbeeld McDonalds bezochten. Deze veranderingen zijn nog belangrijker omdat te zien is dat zowel deelnemende jongens als meisjes tijdens de eerste meting nog vaker fastfood aten dan hun niet-deelnemende seksegenoten. Deelname aan de competitie lijkt hier dus al samen te hangen met een gezondere leefstijl.

Figuur 13: Aantal keer per week fastfood gedurende de drie meetmomenten voor jongens en meisjes.



Als het aantal bezoeken aan de snackbar wordt bekeken vanuit de buurt waar de leerlingen op school zitten (Figuur 14) dan blijkt dat leerlingen uit het Oostelijk Havengebied wat minder vaak naar de snackbar zeggen te gaan dan leerlingen uit de Indische Buurt. Ook hier zien we een gemiddelde daling in het aantal bezoeken voor de deelnemers en een lichte stijging voor de leerlingen die niet deelnemen.

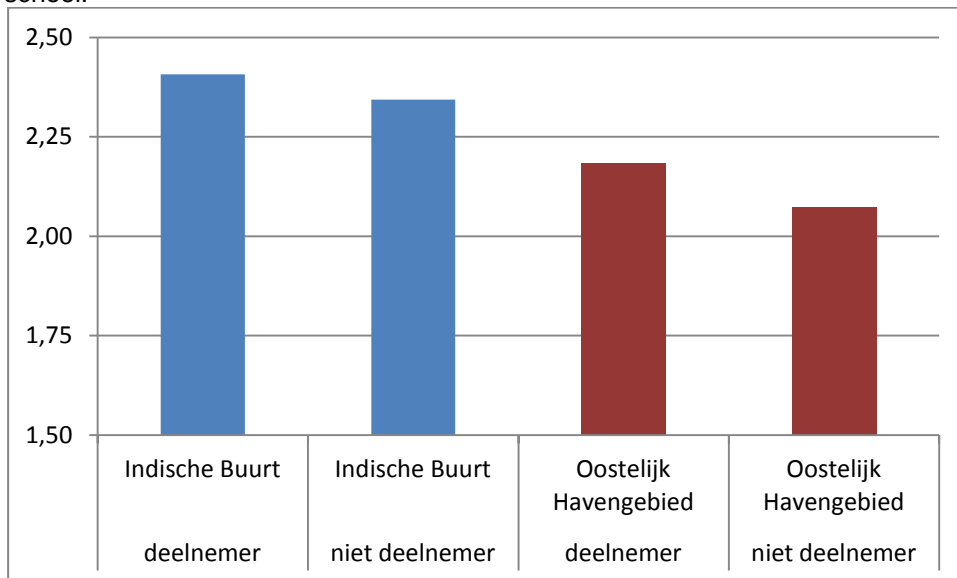
Figuur 14: Aantal keer per week fastfood gedurende de drie meetmomenten uitgesplitst naar de buurt van de school.



### 3.5 Sociaal

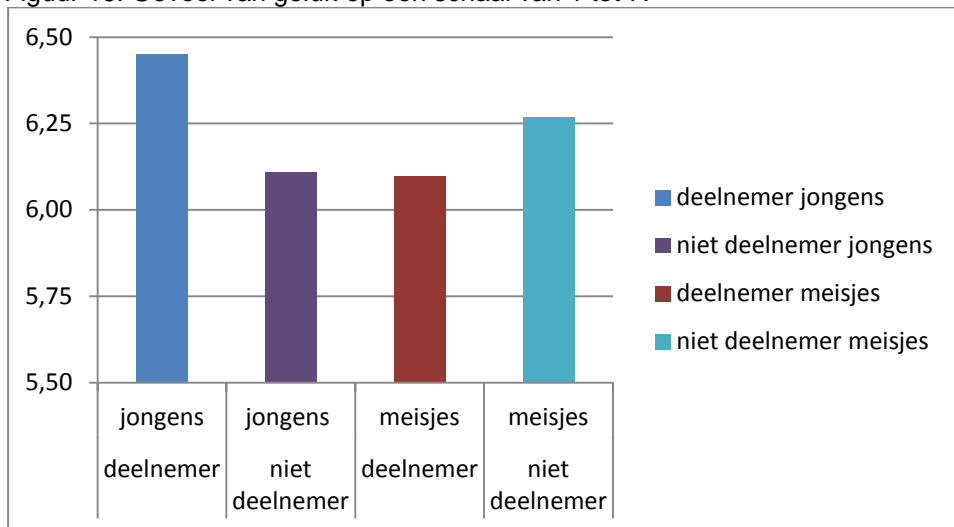
Kinderen die sporten worden vaak gezien als sociaal vaardiger. Als we bijvoorbeeld kijken naar het zelfvertrouwen dat de respondenten hebben (Figuur 15), dan blijkt dat de kinderen uit de Indische Buurt een hoger zelfvertrouwen rapporteren dan kinderen uit het Oostelijk Havengebied. Ook lijkt het zo dat deelnemers in beide buurten een iets hoger zelfvertrouwen hebben dan de kinderen uit hun buurt die niet deelnemen. Dit verschil tussen deelnemers en niet deelnemers bestond waarschijnlijk al voor de competitie, aangezien er gedurende het schooljaar geen echte verandering te zien is. Kinderen met een hoger zelfvertrouwen lijken dus eerder geneigd deel te nemen aan de competitie.

Figuur 15: Zelfvertrouwen van de respondenten op een schaal van 0 tot 3, uitgesplitst naar de buurt van de school.



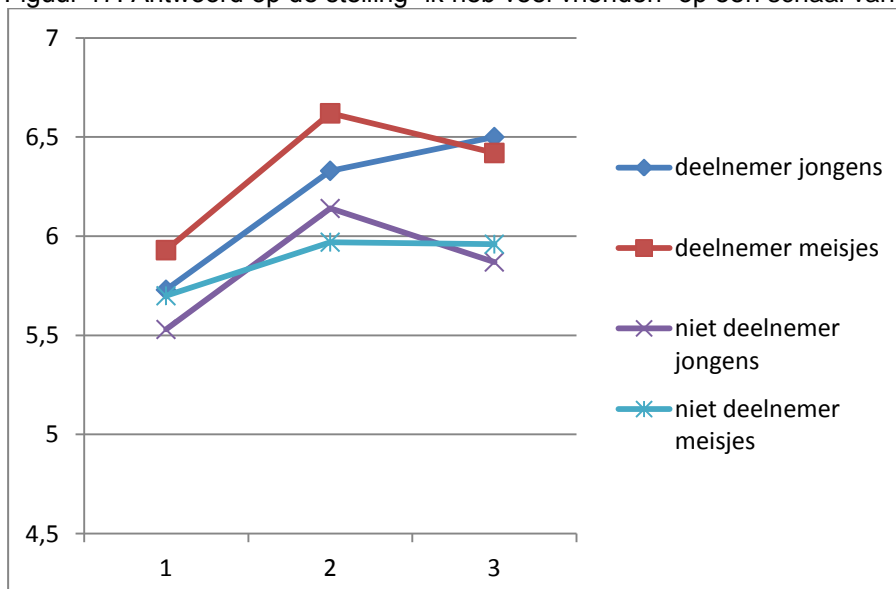
De respondenten werd gevraagd aan te geven hoe gelukkig ze zijn op een schaal van 1 tot 7 (Figuur 16). Jongens die deelnamen aan de competitie (6,45) en meisjes die niet deelnamen aan de competitie (6,27) gaven aan het meest gelukkig te zijn in vergelijking met niet deelnemende jongens (6,11) en deelnemende meisjes (6,10). Hoewel hier geen invloed van de competitie te zien was, lijkt de mate waarin de leerlingen zich gelukkig voelen wel een selectie-effect te hebben. Vooral jongens die hoog scoren en meisjes die wat minder hoog scoren doen mee. Dit valt ook wel te rijmen met de redenen die leerlingen opgeven om mee te doen. Meisjes geven wat vaker gezondheidsredenen op die mogelijk duiden op een wat lager geluksgevoel. Wellicht zien zij de competitie iets meer als een medicijn.

Figuur 16: Gevoel van geluk op een schaal van 1 tot 7.



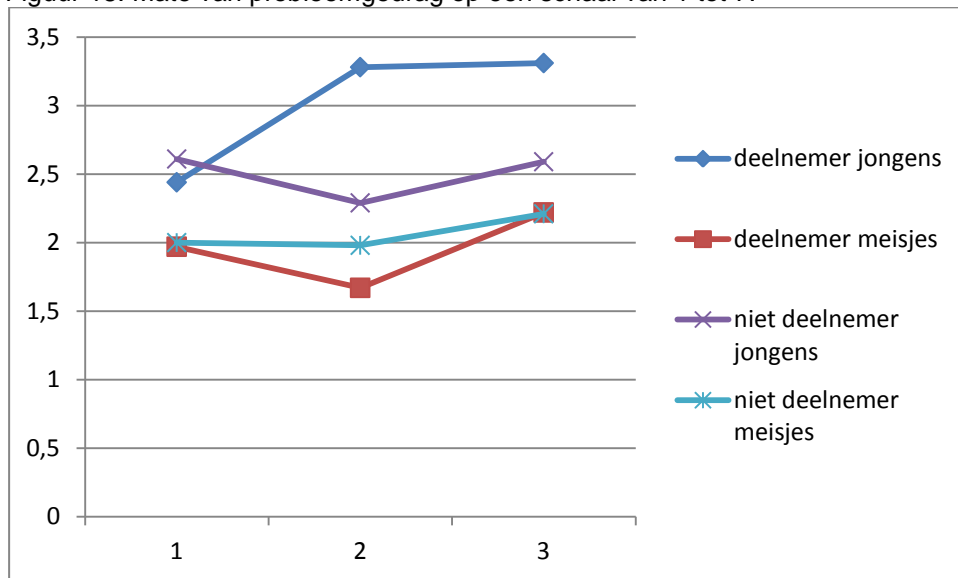
Dat deelname aan de competitie kan leiden tot een uitbreiding van het sociale netwerk, of in ieder geval de ervaring van een uitgebreid netwerk, blijkt wel uit de antwoorden van de respondenten op de stelling “ik heb veel vrienden” (Figuur 17). Deelnemende jongens stegen van een 5,7 naar een 6,5 en de meisjes die meededen stegen eveneens van 5,9 naar 6,4 op een 7-puntsschaal. Ook de leerlingen die niet deelnamen stegen iets in het aantal vrienden dat ze hebben, waarschijnlijk veroorzaakt doordat ze hun (nieuwe) medeleerlingen gedurende het schooljaar steeds beter leren kennen en als vriendjes gaan beschouwen. Echter, de stijging van de niet deelnemende leerlingen was minder sterk, respectievelijk 0,4 en 0,3 voor de jongens en meisjes.

Figuur 17: Antwoord op de stelling “ik heb veel vrienden” op een schaal van 1 tot 7.



Een keerzijde is dat deelname aan de competitie voor de jongens lijkt samen te hangen met een verhoging van het aantal ruzies dat ze hebben, de keren dat ze uit de klas worden gestuurd en de mate waarin ze denken dat andere kinderen hen als probleemmakers zien (Figuur 18). Het is onduidelijk waardoor deze verhoging te verklaren is. Er moet wel opgemerkt worden dat ook die verhoogde waarde nog steeds relatief laag is, gezien een maximale score van 3,3 op een schaal van 1 tot 7. Voor de meisjes en niet deelnemende jongens lijkt dit probleemgedrag redelijk stabiel op een lage score te blijven.

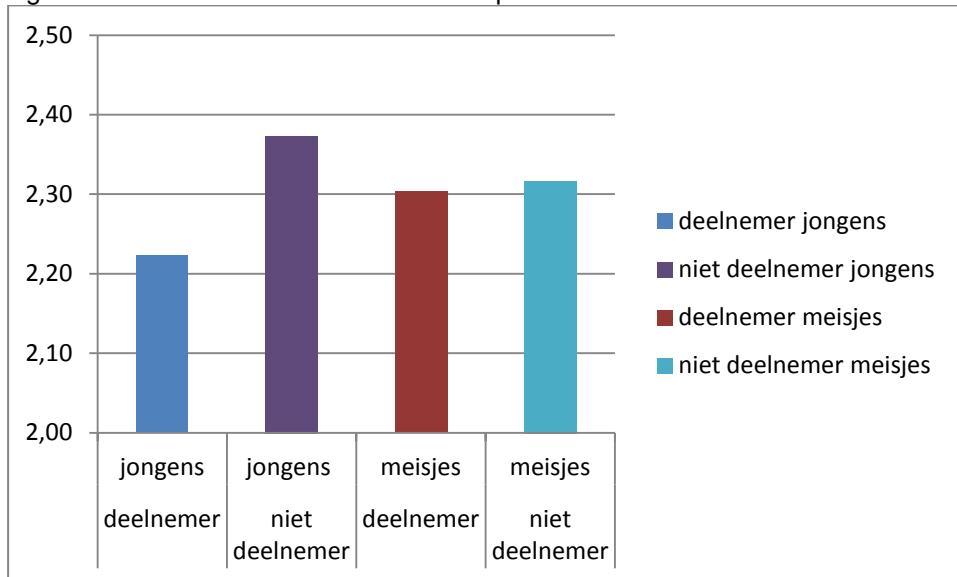
Figuur 18: Mate van probleemgedrag op een schaal van 1 tot 7.



Het ietwat problematische gedrag van de deelnemende jongens zou kunnen samenhangen met het ervaren van iets minder support van de ouders (Figuur 19). De jongens die meedoen hebben minder het idee dat hun ouders ze helpen bij het maken van huiswerk en het wegbrengen naar vriendjes of andere afspraken. Ook praten hun ouders minder met ze, bijvoorbeeld over hoe het op school gaat. Hoewel deelname aan de competitie geen veranderingen teweegbrengt in deze ervaren steun van de ouders, is het wel goed dat juist deze jongens deelnemen aan de competitie. Doordat deelname aan de competitie samenhangt met een uitgebreider sociaal netwerk, kunnen deze jongens waarschijnlijk op wat meer steun rekenen van anderen wanneer ze deelnemen.



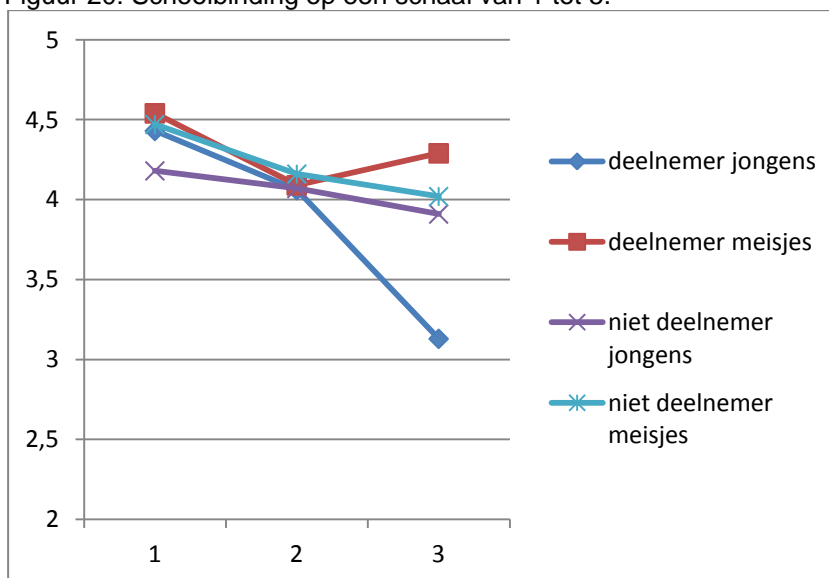
Figuur 19: Ervaren steun van de ouders op een schaal van 0 tot 3.



### 3.6 School

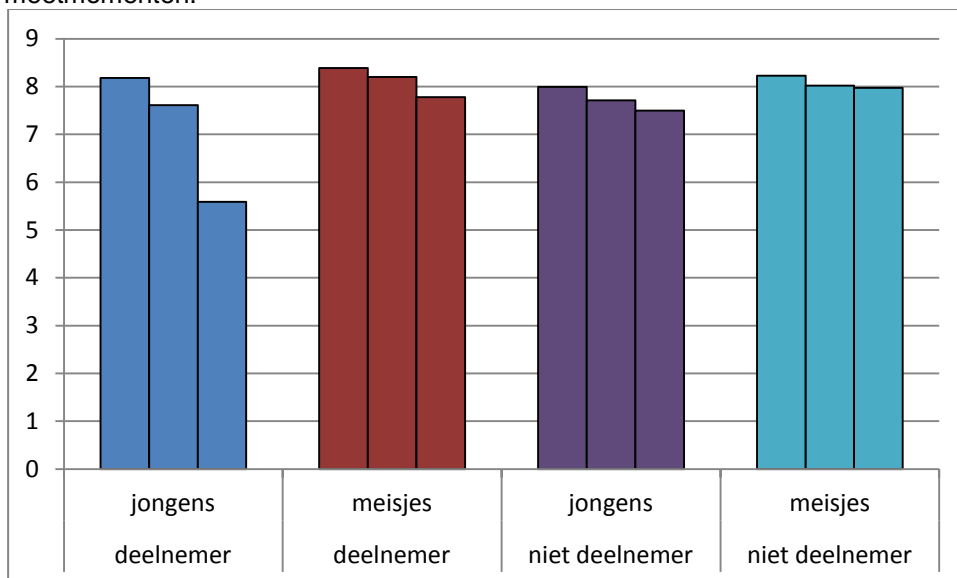
Op basis van Amerikaanse onderzoeken wordt vaak verwacht dat leerlingen die namens hun school sporten zich ook sterker met hun school verbonden voelen en trotser zijn op hun school. De leerlingen die meededen aan de zaalvoetbalcompetitie bleken echter geen sterkere binding met hun school te hebben dan leerlingen die niet meedoen. Figuur 20 laat zien dat ze allemaal redelijk stabiel rond de 4,16 op een 5-puntsschaal scoorden, al is er een lichte daling te zien gedurende het schooljaar. Meisjes (gemiddeld 4,2) scoorden over het algemeen iets hoger dan jongens (gemiddeld 4,1). De enige echte negatieve uitschieter zijn de deelnemende jongens die vooral in de laatste meting een duidelijk daling (naar 3,1) laten zien in de binding die ze met hun school voelen. Opvallend is ook de licht toegenomen schoolbinding van de deelnemende meisjes aan het einde van het schooljaar.

Figuur 20: Schoolbinding op een schaal van 1 tot 5.



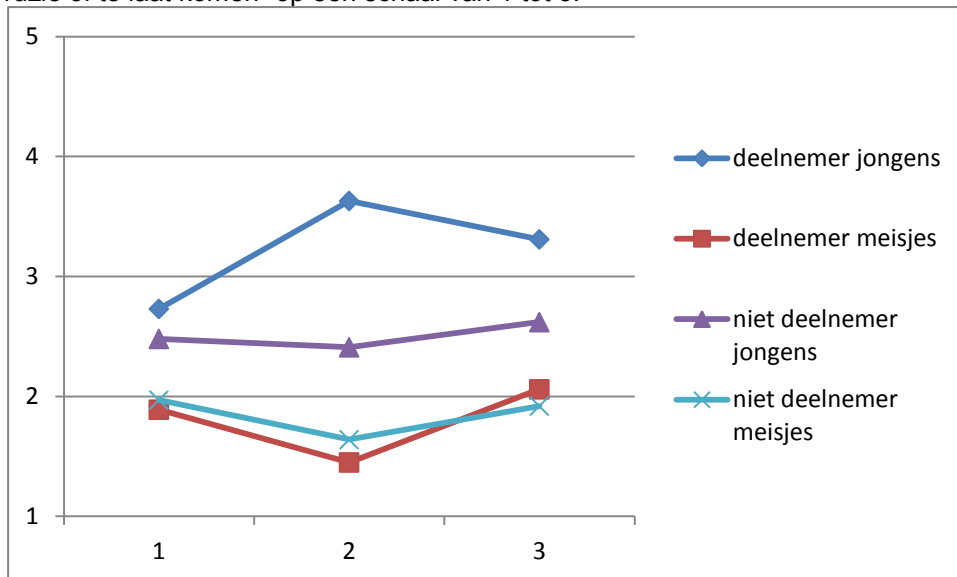
Het rapportcijfer dat leerlingen aan school geven neemt gedurende het schooljaar iets af, waarschijnlijk omdat de leerlingen steeds meer zin krijgen in de zomervakantie (Figuur 21). Ook in het cijfer voor school is een lagere waardering tijdens de derde meting te zien voor de jongens die deelnamen aan de competitie. Dit is dezelfde trend als bij de binding met school die de deelnemende jongens gedurende het schooljaar voelen. Waarom dit zo is zal nader onderzocht moeten worden. Toch zegt 58% van de jongens die deelnemen school leuker te vinden doordat ze meedoen aan het zaalvoetbal, tegenover 55% van de meisjes die meedoen.

Figuur 21: Gemiddelde cijfer dat de leerlingen geven aan school in het algemeen tijdens de drie meetmomenten.



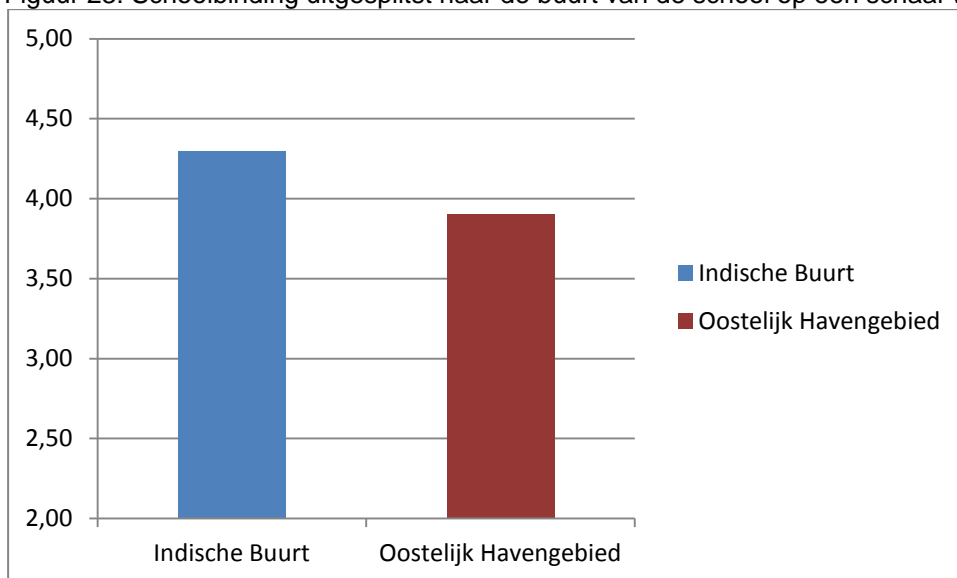
Als leerlingen zich meer verbonden voelen met school, zullen ze zich ook beter inzetten voor school, minder te laat komen, minder vaak uit de klas gestuurd worden en minder vaak ruzie maken op school, zo is de gedachte. Jongens zeggen vaker (gemiddeld 2,7 op een schaal van 1 tot 5) dit soort problemen op school te hebben dan de meiden (gemiddeld 1,8) (Figuur 22). Gezien de iets mindere interesse van deelnemende jongens in school is het niet verwonderlijk dat ze hun problemen op school ook iets hoger inschatten.

Figuur 22: Antwoord op de vraag “Ik heb vaak problemen op school zoals uit de klas gestuurd worden, ruzie of te laat komen” op een schaal van 1 tot 5.



Hoewel de invloed van de competitie niet echt zichtbaar is, zijn de verschillen op de schoolgerelateerde vragen tussen leerlingen uit het Oostelijk Havengebied en de Indische Buurt wel opvallend te noemen. De schoolbinding (Figuur 23) is bijvoorbeeld hoger voor leerlingen uit de Indische Buurt (4,3) in vergelijking met het Oostelijk Havengebied (3,9).

Figuur 23: Schoolbinding uitgesplitst naar de buurt van de school op een schaal van 1 tot 5.



Deze sterkere binding uit zich ook in het hogere cijfer dat kinderen uit de Indische Buurt aan hun school geven (8,2) vergeleken met de leerlingen van de scholen uit het Oostelijk Havengebied (7,4). Verdiepend onderzoek zou moeten uitwijzen waarom dit zo is en of en hoe de competitie in zou kunnen spelen op deze verschillen.

### 3.7 Indische Buurt

Uit de resultaten weergegeven in paragraaf 3.1 t/m 3.6 komt het beeld naar voren dat kinderen uit de Indische Buurt wat meer baat kunnen hebben bij het deelnemen aan de zaalvoetbalcompetitie dan kinderen uit het wat welgesteldere deel van Zeeburg. Daarom zal in deze paragraaf nader ingegaan worden op de belangrijkste bevindingen voor de leerlingen uit de Indische Buurt. Enkele van deze gegevens staan ook al elders in het rapport maar zullen in deze paragraaf omwille van de volledigheid kort herhaald worden.

#### 3.7.1 Respondenten

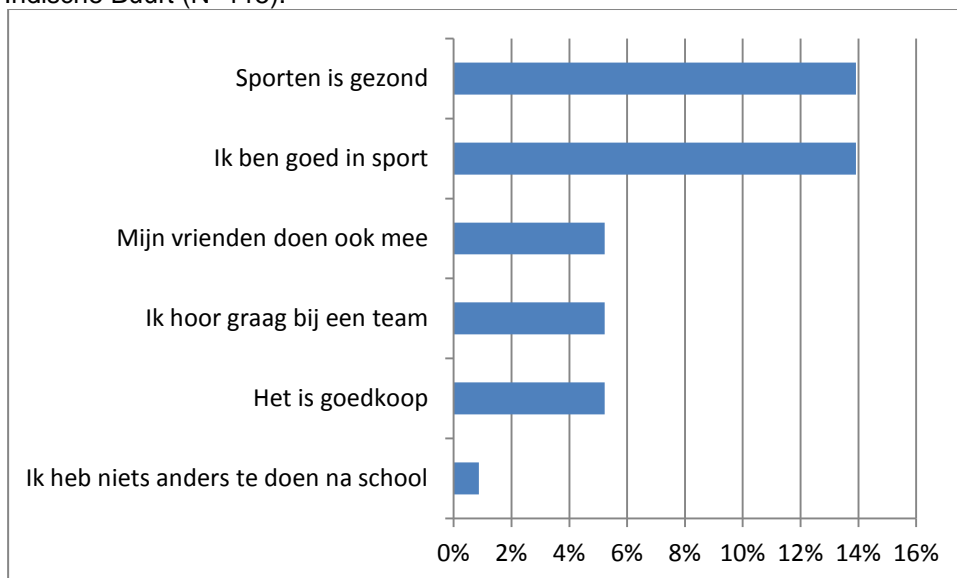
In Tabel 4 is te zien dat de respondenten uit de Indische Buurt in een aantal opzichten verschillen van de leerlingen uit het Oostelijk Havengebied. In de Indische Buurt zijn er relatief meer meisjes die meedoen aan de competitie (43%) in vergelijking met het Oostelijk Havengebied (29%). Aangezien de meeste deelnemende leerlingen uit de Indische Buurt van allochtone afkomst (90%) en gelovig (95%) zijn, lijkt het geloof (ook voor meisjes) geen barrière te zijn om deel te nemen aan deze competitie. Dit kan te maken hebben met het feit dat de meisjes meestal een vrouwelijke begeleider hebben en volgens de voorwaarden van hun geloof kunnen sporten (bijvoorbeeld met een hoofddoek en bedekte benen). De zaalvoetbalcompetitie lijkt dus vooral voor (allochtone) meisjes uit de Indische Buurt aantrekkelijk. Onder de meisjes uit het Oostelijk Havengebied leeft de competitie iets minder. Een ander opvallend verschil tussen de twee buurten is het gegevens dat leerlingen uit het Oostelijk Havengebied, ongeacht hun deelname, vaak lid zijn van een sportvereniging (79% en 74%). Voor de leerlingen uit de Indische Buurt is echter een duidelijk verschil in sportlidmaatschap tussen de deelnemers (64%) en niet deelnemers (42%). De lagere lidmaatschap percentages in de Indische Buurt geven ten eerste aan dat een interventie gericht op het verhogen van de sportparticipatie hier op zijn plaats is. Maar liefst 36% van de deelnemers is nog geen lid en kan door deelname aan de competitie in aanraking komen met sport.

Tabel 4: Kenmerken van de deelnemers en niet deelnemers uitgesplitst naar de buurt waar zij op school zitten.

	Indische Buurt Deelnemers	Indische Buurt Niet deelnemers	O. Havengebied Deelnemers	O. Havengebied Niet deelnemers
<b>Aantal (max./meting)</b>	75	72	31	73
<b>Gem. leeftijd</b>	10,83	11,02	10,59	10,92
<b>Jongens</b>	57%	45%	71%	39%
<b>Meisjes</b>	43%	55%	29%	61%
<b>Allochtoon</b>	90%	86%	18%	17%
<b>Autochtoon</b>	10%	14%	82%	83%
<b>Gelovig</b>	95%	89%	30%	25%
<b>Niet gelovig</b>	5%	11%	70%	75%
<b>Lid sportvereniging</b>	64%	42%	79%	74%
<b>% niet meer</b>	7%	nvt	4%	nvt

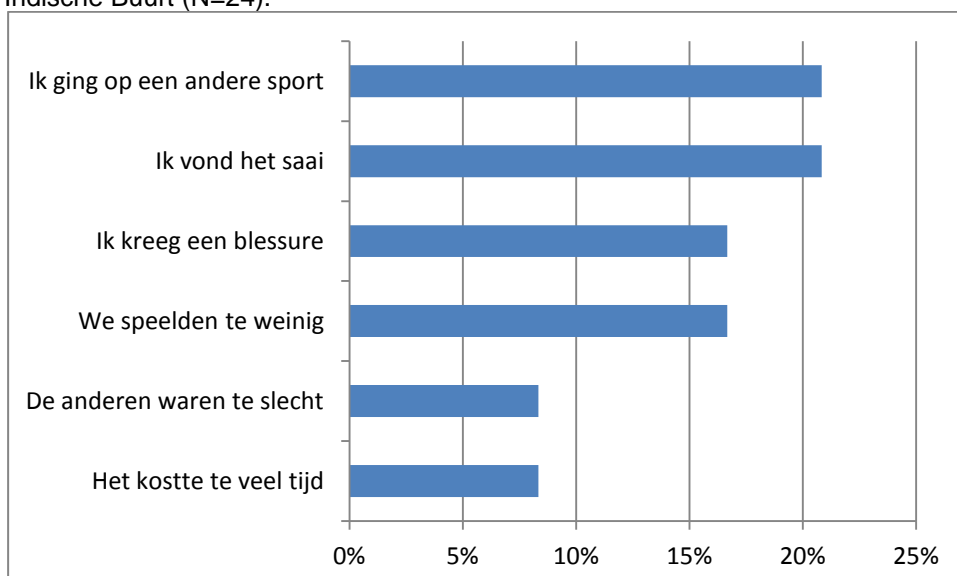
De belangrijkste redenen om mee te doen aan de competitie (Figuur 24) zijn voor leerlingen uit de Indische Buurt vooral de gedachte dat sport gezond is en dat ze goed zijn in sport, terwijl voor de totale groep respondenten (zie paragraaf 3.2) het leuk vinden van sport de belangrijkste reden was. Ook lijken de lage deelnamekosten een iets grotere rol te spelen voor de leerlingen uit de Indische Buurt. Deze redenen kenmerken zich vooral door een iets meer instrumentele visie op sport. Met andere woorden, zij zien sport vooral als middel om andere doelen te bereiken zoals bijvoorbeeld gezondheid, status of sociale contacten.

Figuur 24: Meest genoemde redenen om mee te doen aan de zaalvoetbal competitie door leerlingen uit de Indische Buurt (N=115).



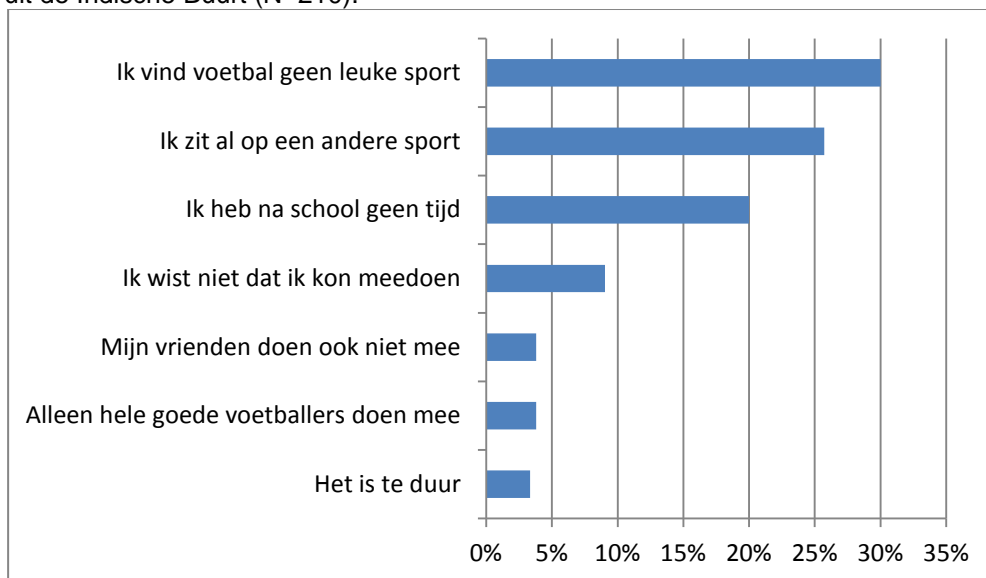
De redenen om te stoppen met de competitie (Figuur 25) komen in grote lijnen overeen met de redenen die de complete groep respondenten gaven (paragraaf 3.2). Een aantal leerlingen gingen op een andere sport, al dan niet gemotiveerd door de competitie. Ook was er een ongeveer even groot deel van de respondenten uit de Indische Buurt dat stopte omdat ze de competitie saai vonden.

Figuur 25: Meest genoemde redenen om te stoppen met de zaalvoetbal competitie door leerlingen uit de Indische Buurt (N=24).



De meeste leerlingen die niet mee doen aan de competitie doen dat omdat ze voetbal geen leuke sport vinden. Eerder (paragraaf 3.2) bleek al dat dit voornamelijk een reden is die door meisjes wordt gegeven. Ook zitten er al veel kinderen op een andere sport of hebben andere redenen waardoor zij geen tijd zeggen te hebben voor de competitie. Opvallend is ook het redelijk hoge percentage leerlingen (9%) dat zegt niet te weten dat ze kunnen deelnemen. Voor deze leerlingen heeft de communicatie dus te wensen over gelaten.

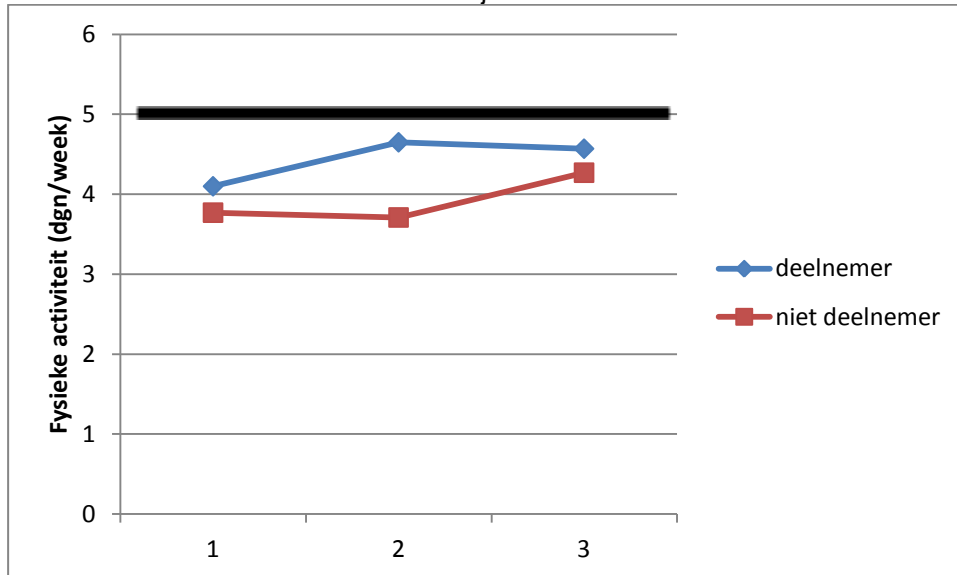
Figuur 26: Meest genoemde redenen om niet mee te doen aan de zaalvoetbal competitie door leerlingen uit de Indische Buurt (N=210).



### 3.7.2 Sport

In Figuur 27 is te zien dat de deelnemers aan de competitie een iets hogere fysieke activiteit vertonen dan de leerlingen die niet meedoen. De competitie lijkt hier invloed op te hebben aangezien de deelnemers meer verbeteringen laten zien in die fysieke activiteit. Opvallend is dat alle respondenten uit de Indische Buurt onder de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (5 dagen per week) blijven. Er valt dus duidelijk winst te behalen qua fysieke activiteit bij de leerlingen uit deze buurt.

Figuur 27: Fysieke activiteit van leerlingen uit de Indische Buurt weergegeven als dagen in de week dat leerlingen zich minstens 60 minuten zodanig inspinnen dat ze er van gaan zweten. De horizontale as geeft de drie meetmomenten weer. De dikke lijn is de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (5 dagen per week).



Zoals eerder genoemd is het aantal leerlingen uit de Indische Buurt dat lid is van een sport vereniging laag te noemen (Tabel 4: 49%) in vergelijking met landelijke (65%) en Amsterdamse (50%) gemiddelden. Gezien het doel van de competitie om het sportlidmaatschap onder kinderen te vergroten, lijkt de Indische Buurt inderdaad een geschikte plek voor deze interventie. Uit de onderzoeksgegevens blijkt namelijk dat er wel veel interesse in sport en bewegen is. De leerlingen die deelnemen geven sport en bewegen een rapportcijfer 8,9, maar ook de leerlingen die niet meedoen geven sport een hoog cijfer (8,4).

### 3.7.3 Gezondheid

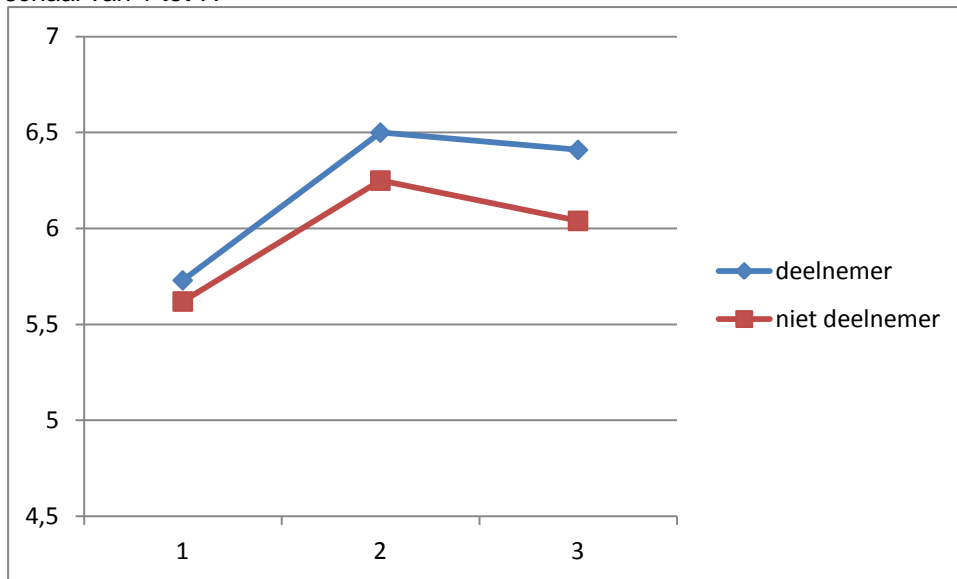
Zoals in paragraaf 3.4 te lezen is hebben de leerlingen uit de Indische Buurt een wat hoger BMI dan de leerlingen uit het Oostelijk Havengebied. Ook zeggen de leerlingen uit de Indische Buurt iets vaker een fastfood restaurant te bezoeken (Figuur 14). Het is echter wel duidelijk dat deelname aan de competitie een remmende werking heeft op het bezoek aan bijvoorbeeld de McDonald's. Leerlingen uit de Indische Buurt lijken dus goed te reageren op de gezonde levensstijl die samengaat met sportdeelname. Wellicht kan de competitie hier een rol vervullen die vaak afwezig is in de opvoeding en verzorging van kinderen uit minder bevoorrechte buurten.

### 3.7.4 Sociaal

In paragraaf 3.5 werd al getoond dat de leerlingen uit de Indische Buurt een wat lager zelfvertrouwen zeggen te hebben en dat leerlingen die niet deelnemen ook nog eens lager scoren dan leerlingen die wel deelnemen (Figuur 15). Het is met name in de Indische Buurt dus erg belangrijk om ook die leerlingen te bereiken die wat minder zelfvertrouwen hebben om zo het bereik van de competitie te vergroten.

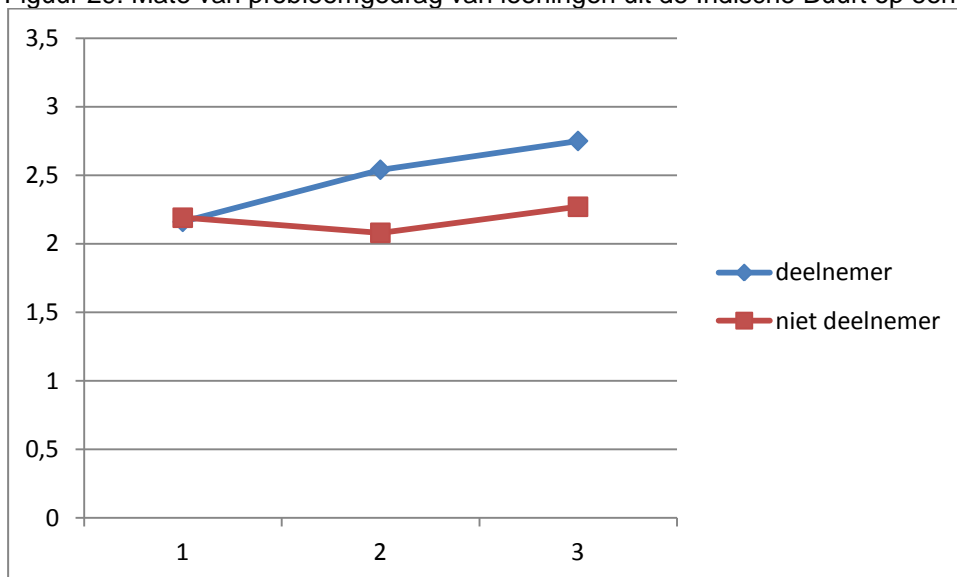
Alle leerlingen uit de Indische Buurt, ongeacht hun deelname, lijken gedurende het jaar een iets groter sociaal netwerk te krijgen. Deze stijging is voor deelnemers iets groter dan voor niet deelnemers. Dit beeld is niet specifiek voor de leerlingen uit de Indische Buurt, aangezien het nagenoeg overeen komt met wat er te zien is in de complete groep respondenten (paragraaf 3.5).

Figuur 28: Antwoord op de stelling “ik heb veel vrienden” door leerlingen uit de Indische Buurt op een schaal van 1 tot 7.



Ook het ietwat hogere problematisch gedrag van deelnemers is terug te zien als we de data van de leerlingen uit de Indische Buurt apart bekijken (Figuur 29). Net zoals bij de algehele groep respondenten gaat het hier vooral om deelnemende jongens.

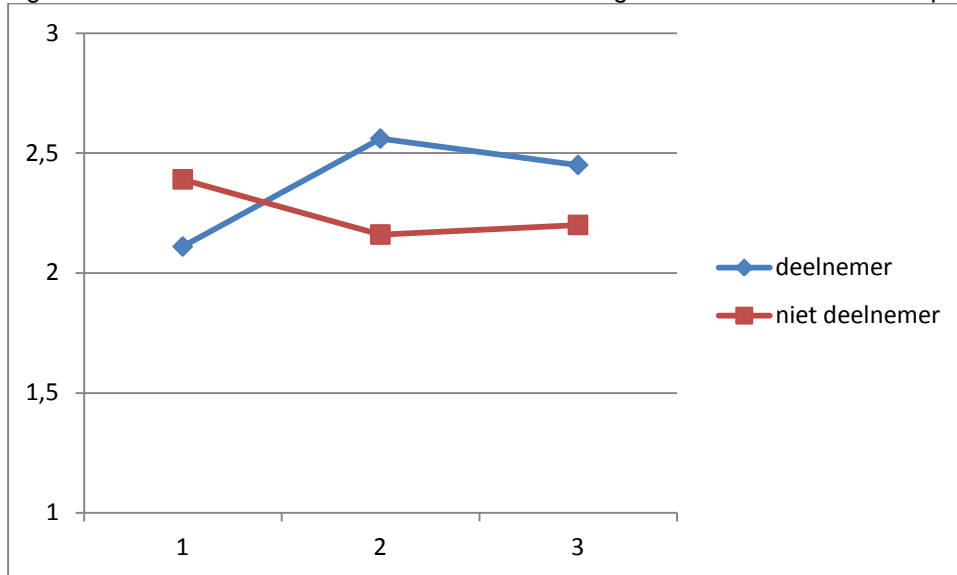
Figuur 29: Mate van probleemgedrag van leerlingen uit de Indische Buurt op een schaal van 1 tot 7 .



Als er gekeken wordt naar de oudersteun die de leerlingen ervaren (Figuur 30), blijkt dat deelnemende leerlingen bij meting 1 minder merkten dat hun ouders ze hielpen bij het maken van huiswerk en het wegbrengen naar vriendjes of andere afspraken. Ook praatten hun ouders minder met ze, bijvoorbeeld over hoe het op school gaat. Gedurende de competitie werd deze interesse echter steeds groter, terwijl die voor niet deelnemende leerlingen iets afnam. Het kan zo zijn dat deelname aan de competitie zorgt voor een positief beeld van de leerlingen bij hun ouders, waardoor de ouders ook sneller geneigd zijn hen te helpen. Hoe dit precies werkt zal nader onderzocht moeten worden.



Figuur 30: Ervaren steun van de ouders door leerlingen uit de Indische Buurt op een schaal van 0 tot 3.

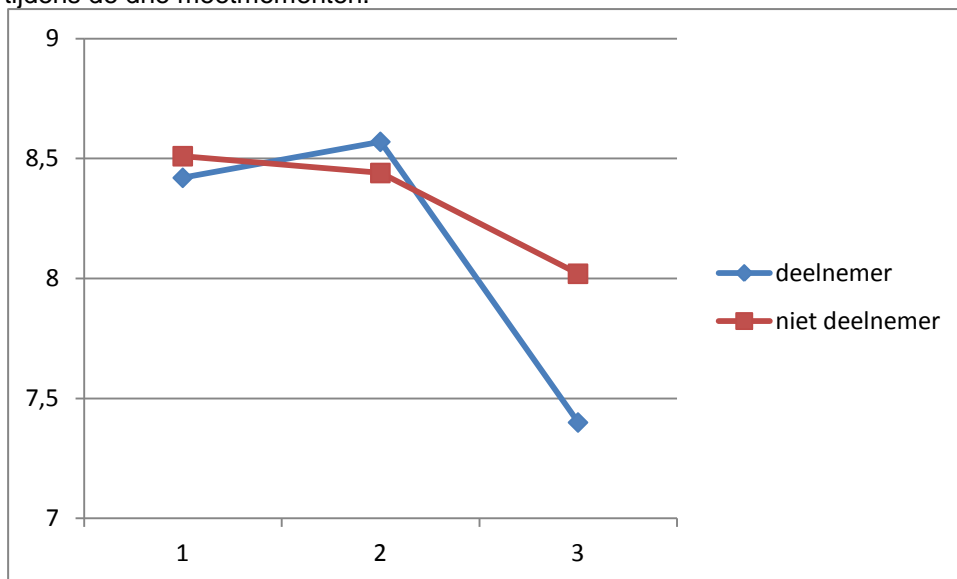


### 3.7.5 School

Een opvallende conclusie in paragraaf 3.6 was dat leerlingen uit de Indische buurt een sterkere binding voelen tot hun school, maar dat deelname aan de competitie hier geen effect op lijkt te hebben. Deze cijfers zeggen dan ook niet zoveel over een mogelijke invloed van de competitie maar geven wel aan dat de school een geschikt platform is om de leerlingen te bereiken in deze buurt. Aangezien zij veel waarde hechten aan hun relatie met de school, is de kans ook groter dat interventies die via school worden aangeboden succesvol worden.

Het rapportcijfers dat de niet deelnemende leerlingen uit de Indische Buurt geven aan school neemt gedurende het schooljaar af (Figuur 31). Voor de deelnemende leerlingen neemt hun waardering voor school halverwege het schooljaar iets toe om vervolgens iets sterker af te nemen. De zaalvoetbal competitie lijkt dus gedurende het schooljaar voor een iets grotere waardering voor school te zorgen, wat ook te zien is aan het feit dat 74% van de deelnemers school leuker zegt te vinden vanwege de zaalvoetbal competitie. Helaas waarderen leerlingen die deelnemen hun school aan het einde van de competitie ook lager. Dit kan te maken hebben met hun sterke interesse in sport (en daardoor mogelijk minder in school) in combinatie met het naderen van de grote vakantie waardoor alle leerlingen hun school aan het einde van het jaar lager waarderen.

Figuur 31: Gemiddelde cijfer dat de leerlingen uit de Indische Buurt geven aan school in het algemeen tijdens de drie meetmomenten.



Wat betreft problematisch gedrag op school zoals te laat komen, uit de klas gestuurd worden en ruzie maken op school laten de leerlingen uit de Indische Buurt eenzelfde beeld zien als de gehele groep respondenten (paragraaf 3.6). Deelnemers, en dan vooral de jongens, laten iets meer van dit problematisch gedrag zien dan meisjes en niet deelnemers, al lijkt de competitie hier geen invloed op te hebben.

## 4 Conclusies en aanbevelingen

### 4.1 Belangrijkste resultaten

In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen van hoofdstuk 3 per onderwerp besproken.

#### 4.1.1 De respondenten

De leerlingen die aan het onderzoek hebben meegedaan lijken een representatieve afbeelding van alle leerlingen die de mogelijkheid hebben om mee te doen aan de zaalvoetbalcompetitie. Helaas konden er bij de tweede meting wat minder leerlingen meedoen dan bij de eerste en derde meting, waardoor de betrouwbaarheid van de tweede meting mogelijk iets aangetast is.

#### 4.1.2 Over de competitie

Het merendeel van de deelnemers zijn jongens. Opvallend is dat de meeste kinderen die tijdens het schooljaar stopten met de competitie jongens van allochtone afkomst zijn, terwijl er nauwelijks verschillen in etnische afkomst zijn tussen de deelnemers.

Ook valt op dat de meeste leerlingen die meedoen aan de competitie al lid zijn van een sportclub, terwijl een van de primaire doelen van de competitie het vergroten van de sportparticipatie was. De competitie lijkt dus vooral “sportveelvratens” aan zich te binden, hoewel er ook een indrukwekkende 29% van de deelnemers nog geen lid van een sportvereniging is. Dit is een hoog percentage in vergelijking met andere sportstimuleringsprojecten die vaak te maken hebben met “sportveelvratens” die het project als een extra optie zien om te sporten. De primaire doelgroep wordt dus wel degelijk bereikt. Er zijn zelfs indicaties dat deelname aan de competitie bijdraagt aan de doorstroming naar reguliere sportclubs, maar nader onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

Dat meisjes minder meedoen komt vooral omdat een gedeelte voetbal geen leuke sport vindt om te doen. Jongens die niet meedoen zeggen dat dit vooral is omdat ze al een andere sport doen; voor hen is de competitie dus overbodig of spreekt die ze om andere redenen niet aan. Voor de meisjes zou het aanbieden van een andere sport of een spelvorm die afgeleid is van zaalvoetbal wellicht aantrekkelijker kunnen zijn.

De competitie wordt over het algemeen erg goed beoordeeld met een 8,8 gemiddeld.

#### 4.1.3 Sport en bewegen

De competitie lijkt invloed te hebben op de fysieke activiteit van meisjes. De deelnemers waren in de loop van het jaar meer dagen per week fysiek actief dan hun niet deelnemende klasgenotes. Voor jongens bleek er geen verschil te zijn tussen deelnemers en niet deelnemers, waarschijnlijk omdat veel van de jongens die niet deelnamen lid zijn van een andere sportvereniging.

De competitie lijkt jongens er iets meer toe te bewegen lid te worden van een sportvereniging, wellicht omdat ze de smaak te pakken hebben gekregen door de competitie. Voor meisjes lijkt de competitie in de sportbehoefte te voorzien, aangezien zij niet meer vaker lid van een sportclub zijn geworden gedurende het schooljaar. Vooral leerlingen in het (wat rijkere) Oostelijk Havengebied zijn vaak al lid van een sportvereniging. De primaire doelgroep lijkt hier dus niet te wonen en het is dan ook de vraag of de interventie zijn meerwaarde in die buurt zal kunnen bewijzen. De primaire doelgroep lijkt vooral in de (wat minder bevoorrechte) Indische Buurt op school te zitten.

De populariteit van voetbal is onder de jongens ongeëvenaard, terwijl de meisjes een veel diffuser sportlidmaatschap laten zien. Voetbal als sportinterventie lijkt dus een goede optie voor jongens, maar minder voor de meiden. Dit wordt ook wel bevestigd door de redenen die meisjes opgaven om niet deel te nemen aan de competitie.

Sportintrinsieke redenen lijken vaak de doorslag te geven om lid te worden van een sportvereniging: kinderen vinden sport gewoonweg leuk. Tijdgebrek en de hoge kosten worden het vaakste aangehaald als redenen om geen lid te zijn. De zaalvoetbalcompetitie speelt hier mooi op in door tegen lage kosten (of zelfs gratis) deel te nemen aan sport op een locatie die midden in de wijk ligt, waardoor de reistijd naar de sport sterk verkort wordt.

De deelnemers voelden zich al meer sporter en waardeerden sport al hoger voordat ze gingen deelnemen. De competitie lijkt hier geen invloed op te hebben.

#### *4.1.4 Gezondheid*

Deelname aan de competitie lijkt op de korte termijn van één schooljaar niet echt invloed te hebben op het BMI van de kinderen. Wel lijkt het er op dat leerlingen die deelnemen gemiddeld iets minder vaak de snackbar bezoeken of eten bij fastfood restaurants. De meerwaarde van de competitie zit dus wellicht in het introduceren van een sportieve(re) leefstijl, waardoor kinderen mogelijk op de langere termijn een gezondere leefstijl ontwikkelen. Sport en bewegen zouden daar een vast onderdeel van kunnen uitmaken. Een gezonder gewicht volgt dan hoogstwaarschijnlijk als vanzelf. Voorwaarde is dan wel dat leerlingen dat gezonde levenspatroon vasthouden na de een of twee jaar zaalvoetbalcompetitie waar ze aan mee kunnen doen. Het ontwikkelen van een sportidentiteit zou hier een bijdrage aan kunnen leveren. Op die manier wordt sporten en bewegen een vanzelfsprekendheid voor de leerlingen.

De leerlingen uit de Indische Buurt lijken iets minder goed te scoren op de gezondheidsvariabelen. Dit kan weer worden gezien als een aanwijzing dat de competitie meer op hen gericht moet worden.

#### *4.1.5 Sociaal*

Deelnemers hebben een iets hoger zelfvertrouwen dan niet deelnemers, hoewel de competitie hier geen invloed op had. Blijkbaar zijn het vooral zelfverzekerde kinderen die deelnemen. Dit kan komen doordat deelname door de minder zelfverzekerde kinderen als iets wordt gezien, voor de meer populaire, goed sportende en zelfverzekerde klasgenoten. Wellicht kan het benadrukken van het open karakter van de competitie deze drempel wegnemen. Voor meisjes geldt bijvoorbeeld dat zij als reden opgeven niet mee te doen omdat ze denken dat alleen goede voetballers meedoen.

Alle deelnemers hadden het idee dat hun sociale netwerk, het aantal vrienden dat ze hebben, is toegenomen gedurende het schooljaar. Deelname lijkt dus bij te dragen aan 'sociale verrijking'.

Opvallend is dat deelnemende jongens wat vaker probleemgedrag rapporteren en ook wat minder steun van hun ouders voelen. Aan de ene kant is het natuurlijk goed dat de competitie deze jongens aan zich weet te binden, maar helaas lijkt deelname aan de competitie hier geen verbetering in te kunnen bewerkstelligen behalve het uitbreiden van het sociale netwerk.

#### *4.1.6 School*

Sport en onderwijs worden vaak in een adem genoemd omdat beide maatschappelijke contexten een grote bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van kinderen. Leerlingen die een sterke binding met hun school voelen zouden ook meer moeite doen voor school en dus meer tijd steken in huiswerk, beter opletten in de klas en minder problemen veroorzaken op school.

Helaas laten juist deelnemende jongens een iets verminderde schoolbinding zien, waarmee hun iets hogere rapportage van schoolproblemen en het lagere rapportcijfer dat zij aan school geven samenhangen. Deze lichte daling bij deelnemende jongens zou veroorzaakt kunnen worden door de sterke interesse in sport waardoor er mogelijk minder interesse is in school. Leerlingen koppelen deelname aan de zaalvoetbalcompetitie blijkbaar niet gevoelsmatig aan school. Hierdoor wordt de binding die de leerlingen met hun school hebben niet versterkt door deelname aan de competitie. Om een gevoel van binding met de school te kunnen realiseren moet de school wellicht meer zichtbaar zijn tijdens de competitie, bijvoorbeeld door het dragen van de schoolnaam op het shirt of het betrekken van de hele school bij de competitie.

De leerlingen in de Indische Buurt laten een sterkere binding met hun school zien. Vanwege de demografische samenstelling van die buurt is het mogelijk dat de school een van de weinige contexten is waar deze leerlingen zich bij betrokken voelen, terwijl de over het algemeen wat welgesteldere leerlingen uit het Oostelijk Havengebied zich onderdeel voelen van meerdere clubjes en verenigingen (en dus over meer 'sociaal kapitaal' beschikken). Dit kan de sterkere hang naar school van de leerlingen uit de Indische Buurt mogelijk verklaren. Het is dan ook interessant hoe de competitie op dit gegeven kan inspelen.

## 4.2 Conclusie

De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek is dat leerlingen de competitie ontzettend leuk vinden en dat een groot percentage van de deelnemers volgend jaar graag weer mee wil doen.

Gezien de primaire doelstelling om een laagdrempelige sportmogelijkheid te bieden aan kinderen die niet al te veel aan sport doen, moet geconcludeerd worden dat een groot deel van de bereikte leerlingen al veel aan sport doet. Dit komt vooral omdat kinderen uit het Oostelijk Havengebied deel kunnen nemen aan de competitie. Deze relatief rijke buurt kenmerkt zich niet door de problemen die de competitie probeert te ondervangen. Het zou beter zijn om de interventie te concentreren op de scholen uit de Indische Buurt en wellicht andere wijken en stadsdelen in Amsterdam waar de sportparticipatie nog lager is .

De zaalvoetbalcompetitie slaagt er desalniettemin in een grote groep leerlingen aan zich te binden die nog geen lid is van een sportvereniging en die door de lage kosten en relatief lage tijdsconsumptie van de zaalvoetbalcompetitie aangetrokken wordt. Dit effect is nog sterker in de Indische Buurt waar relatief veel leerlingen die deelnemen nog geen lid zijn van een sportvereniging.

Om meer meisjes te interesseren in sport zou mogelijk een andere sport dan zaalvoetbal of een afgeleide spelvorm van zaalvoetbal moeten worden aangeboden. Want juist voor de meiden die wel deelnemen lijkt de competitie de fysieke activiteit te verhogen, terwijl de meeste jongens die meedoen al veel aan sport doen.

Wat betreft de **primaire doelstellingen** kan er dus geconcludeerd worden dat deelname aan de competitie samenhangt met een verhoging van de fysieke activiteit van de meisjes en met een toename in het lidmaatschap van sportverenigingen voor jongens. Deze effecten lijken in de Indische Buurt sterker te zijn dan in het Oostelijk Havengebied, waarschijnlijk door het hoge percentage deelnemers dat nog geen lid is van een sportvereniging.

Ten aanzien van de **secundaire doelstellingen** moet er geconcludeerd worden dat er in dit onderzoek geen sterk verband is gevonden tussen deelname en schoolgerelateerde variabelen, hoewel deelnemende jongens iets negatiever lijken te scoren op deze variabelen. Wel is het zo dat deelname aan de competitie samenhangt met een uitbreiding van het sociale netwerk van de leerlingen en een gezonder leefpatroon. Over het algemeen kan gesteld worden dat deze secundaire doelstellingen in de Indische Buurt sterker tot uiting komen dan in het Oostelijk Havengebied.

### 4.3 Vervolgonderzoek

Vervolg onderzoek naar de zaalvoetbalcompetitie zou nog meer waardevolle informatie kunnen opleveren over de mogelijkheden en aandachtspunten van de competitie.

Het hoge percentage jongens van allochtone afkomst dat tijdens de competitie stopt met deelname is bijvoorbeeld het onderzoeken waard. Waarom haken juist zij af, wat zijn de problemen waar zij tegen aanlopen?

Ook de meisjes die niet deelnemen, maar wellicht behoefte hebben aan een andere sport, zouden nader bestudeerd moeten worden. Welke eisen stellen zij aan sport en hoe kan de KNVB (of een andere sportbond) hen daarin tegemoet komen. Heeft bijvoorbeeld het formeren van vriendenteams zin om het vooroordeel weg te nemen dat alleen goede voetballer deel nemen?

Kinderen uit de Indische Buurt scoren hoger op vrijwel alle school gerelateerde variabelen. Het is interessant en relevant om te onderzoeken of de demografische kenmerken van die buurt daar invloed op hebben en of de zaalvoetbalcompetitie kan inspelen op die sterke relatie met school.

De ouders in de Indische Buurt lijken hun steun aan hun kinderen te laten beïnvloeden door de deelname van hun kind aan de competitie. De precieze werking van deze 'empowering' zal nader onderzocht moeten worden maar lijkt een veelbelovend effect van de competitie in minder bevoorrechte buurten.

Als er meer scholen en mogelijk ook verschillende buurten onderzocht worden, kan er meer gezegd worden over de invloed van de (school)omgeving op de impact en betekenis van de competitie voor de kinderen. Naast het pedagogisch klimaat dat op elke school anders is, kan er ook gedacht worden aan verschillen tussen steden in de Randstad en steden die daar buiten liggen. De dynamiek ten aanzien van sport (veiligheid, geld, andere hobby's, werk, afstanden) zijn namelijk erg regio afhankelijk. Als de competitie ook in andere buurten en steden uitgerold gaat worden, is een dergelijk grootschalig onderzoek erg waardevol.

Een ander interessant punt is het onderzoeken van de doorstroming van leerlingen vanuit de basisscholenscompetitie naar reguliere sportclubs, aangezien een van de doelstellingen van de competitie het vergroten van de sportparticipatie is. Om dit te onderzoeken zouden leerlingen die hebben meegedaan aan de competitie in opvolgende jaren ondervraagd moeten worden over hun sportdeelname, -interesse, -motivatie en de rol van de zaalvoetbalcompetitie daarin.

#### 4.4 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn er enkele aandachtspunten te formuleren die de zaalvoetbalcompetitie wellicht nog meer vooruit zouden kunnen helpen.

- Deelname van de meisjes aan de competitie zou meer aandacht kunnen krijgen. Dit kan onder andere door meer rekening te houden met (uit dit onderzoek gebleken) redenen om wel of niet deel te nemen. Niet alle meiden vinden voetbal bijvoorbeeld een leuke sport (in deze vorm althans) en zouden graag een wat gevarieerder sportaanbod willen hebben.
- Relatief veel meisjes stoppen met de competitie vanwege een blessure. Signalering van verkeerde belasting of overbelasting zou een aandachtspunt moeten zijn voor de begeleiders en kan mogelijk in hun cursusprogramma verwerkt worden.
- Vooral kinderen die al sportief actief en vaak ook lid zijn van een sportvereniging doen nu mee. Het benadrukken van de unieke mogelijkheid en de lage drempels van de competitie zou wellicht het percentage van 29% deelnemers dat nog geen lid is kunnen verhogen.
- Het open karakter van de competitie zou meer beklemtoond kunnen worden. Een aantal kinderen zegt niet mee te doen omdat het idee leeft dat alleen goede voetballers meedoen. Ook blijken vooral de meer zelfverzekerde kinderen mee te doen. Door duidelijk te maken dat iedereen, ongeacht voetbaltalent mee kan doen, zou de competitie wel eens meer kinderen uit de doelgroep kunnen trekken.
- De primaire doelgroep van de interventie lijkt vooral in de Indische Buurt op school te zitten. De leerlingen uit het Oostelijk Havengebied vallen niet echt onder die doelgroep wat betreft achterstand in bewegingsgedrag en sportlidmaatschap. Het is belangrijk dat de profielen van de basisscholen die kunnen deelnemen aan de competitie overeenkomen met de beoogde doelen van de interventie. Vooral scholen die echt in achterstandsbuurtten liggen wat betreft sociaal economische status en (daarmee samenhangend) sport- en bewegingsgedrag zouden moeten kunnen deelnemen aan de zaalvoetbalcompetitie.
- Door de binding tussen de school en de zaalvoetbalcompetitie wat meer te benadrukken, zou de band die de leerlingen met hun school hebben mogelijk positief kunnen worden beïnvloed. Belangrijk is dat de scholen zorgen voor zichtbaarheid van de prestaties en activiteiten van de schoolteams om ook de niet deelnemende leerlingen te betrekken bij het wij-gevoel, met sport als verbindend element.
- Deelnemers aan de competitie zouden graag wat meer speeltijd willen hebben en zouden het ook waarderen om echt training te krijgen. Wellicht dat een extra partner of sponsor een tweede speeldag in de week voor zowel de mannelijke als de vrouwelijke deelnemers mogelijk zou kunnen maken.
- De deelnemers zouden graag wat sneller en duidelijker informatie willen hebben over schema's en aanvangstijden. Deze communicatie kan misschien verbeterd worden door een website te openen waar alle informatie omtrent tijden, indelingen en schema's duidelijk wordt weergegeven. Sociale media zouden hier ook een mooie rol in kunnen spelen. Denk bijvoorbeeld aan een Facebook pagina over de competitie. Dit verbetert niet alleen de informatievoorziening, maar ook het gevoel van betrokkenheid bij de competitie.

## Bijlage A: Vragenlijst

### Vragen over jezelf, je school en sporten en bewegen.

Beste leerling,

Wij zijn onderzoekers van de Vrije Universiteit en de KNVB en in deze vragenlijst staan vragen over jezelf, over sporten en bewegen en over je school.

- ✓ Vul gewoon het eerste antwoord in waar je aan denkt.
- ✓ We laten je antwoorden aan niemand anders zien.
- ✓ Als er een hokje staat  moet je een antwoord invullen.
- ✓ Als er een blokje staat  moet je een antwoord aankruisen ~~✗~~

### Je kan geen fouten maken!!

Nu komen er vragen over jezelf

Beantwoord de volgende vragen:

1. Wat is je geboortedatum:    voorbeeld
2. Hoe oud ben je:  jaar voorbeeld  jaar
3. Hoe lang ben je ongeveer:  cm voorbeeld  cm
4. Hoe zwaar ben je ongeveer:  kilogram voorbeeld  kilogram
5. Ben je een:
  - Jongen
  - Meisje
6. In welke groep zit je:
  - Groep 7
  - Groep 8
7. Uit welke cultuur kom je:
  - Nederlands
  - Turks
  - Marokkaans
  - Surinaams
  - Anders, vul zelf in:
8. Wat is je geloof:
  - Katholiek
  - Protestants
  - Islamitisch
  - Geen geloof
  - Anders, vul zelf in:





4. Doe je nu mee aan het zaalvoetbal via school:
- Ja: **ga naar vraag 5**
  - Nee: **ga naar vraag 9**
  - Ik deed mee maar ben gestopt: **ga naar vraag 10**

**Deze vragen alleen als je meedoet aan de zaalvoetbal competitie**

5. Wat is de belangrijkste reden waarom je mee doet aan het zaalvoetbal (kies er 1):
- Ik wil graag sporten en schoolvoetbal is goedkoop
  - Ik vind bewegen en sporten leuk
  - Ik heb na school anders niet veel te doen
  - Ik ben goed in sport
  - Sporten is gezond
  - Ik moet van mijn ouders sporten
  - Ik vind het leuk om nieuwe mensen te ontmoeten
  - Ik hoor graag bij een team
  - Ik vind het leuk om langer op school te blijven
  - Mijn vrienden doen ook mee aan het schoolvoetbal
  - Hoe leuk vind je het om te sporten:

6. Hoe leuk vind je het zaalvoetbal?

Geef een cijfer van 0 tot 10: 0 = niet leuk, 10 = heel leuk

Geef een cijfer van 0 tot 10

voorbeeld

7. Zou je volgend jaar weer mee doen als dat kan:

- Ja
- Nee

8. Vind je school leuker doordat je zaalvoetbal speelt via school

- Ja
- Nee

**Deze vraag alleen als je *niet* meedoet aan de zaalvoetbal competitie**

9. Wat is de belangrijkste reden waarom je niet mee doet aan het zaalvoetbal (kies er 1):

- Ik wist niet dat ik mee kon doen
- Het kost te veel geld
- Ik hou niet van bewegen en sporten
- Ik heb na school geen tijd om te sporten
- Alleen hele goede voetballers doen mee
- Alleen hele slechte voetballers doen mee
- Mijn vrienden doen niet mee
- Ik heb een blessure of handicap waardoor ik niet kan sporten
- Mijn ouders willen niet dat ik sport
- Het mag niet van mijn geloof
- Ik zit al op een andere sport
- Ik vind voetbal geen leuke sport

**Deze vraag alleen als je *niet meer* meedoet aan de zaalvoetbal competitie maar er wel aan bent begonnen dit schooljaar**

10. Wat is de belangrijkste reden waarom je bent gestopt met het zaalvoetbal (kies er 1):

- Het kostte te veel tijd
- Het kostte te veel geld
- Ik vond het saai
- We speelden te vaak
- We speelden te weinig
- De andere kinderen waren te goed
- De andere kinderen waren te slecht
- Ik heb een blessure waardoor ik niet meer kan sporten
- Mijn ouders wilden dat ik stopte
- Ik ging op een andere sport
- Ik vind voetbal toch geen leuke sport
- Mijn vrienden stopten er ook mee

**Nu komen er vragen over sporten en bewegen**

1. Bij deze vraag moet je denken aan alle dingen die je doet waardoor je hart sneller gaat kloppen en je buiten adem raakt, zoals rennen, voetballen, sporten, buiten spelen, dansen....

Als je denkt aan een normale week, hoeveel dagen doe je dat soort dingen **langer dan 1 uur** (kies 0 tot 7 dagen):

dagen in de week

voorbeeld  dagen in de week

Als je denkt aan de afgelopen week, hoeveel dagen heb je toen dat soort dingen gedaan **langer dan 1 uur** (kies 0 tot 7 dagen):

dagen in de week

voorbeeld  dagen in de week

2. Hoe leuk vind je het om te sporten en bewegen

- Helemaal niet leuk
- Een beetje leuk
- Redelijk leuk
- Erg leuk
- Heel erg leuk

3. Hoe gelukkig word je van sporten en bewegen
- Helemaal niet gelukkig
  - Een beetje gelukkig
  - Redelijk gelukkig
  - Erg gelukkig
  - Heel erg gelukkig
4. Ik zie mezelf als sporter.
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
5. De meeste van mijn vrienden zijn ook sporters.
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
6. Sport is het belangrijkste in mijn leven.
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
7. Ik moet sporten om mezelf goed te voelen.
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij

8. Anderen zien mij vooral als sporter.
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
9. Ben je van plan meer te gaan bewegen en sporten dit jaar:
- Ja
  - Nee
10. Sport je vaak op straat of in de buurt:
- Ja
  - Nee
11. Ben je lid van een sportclub: (anders dan het zaalvoetbal vanuit school)
- Ja: Ga naar vraag 12
  - Nee: Ga naar vraag 17

**Deze vragen alleen als je lid bent van een sportclub (anders dan het zaalvoetbal vanuit school)**

12. Op welke sport zit je:

voorbeeld

13. Hoe vaak in de week ga je naar de sportclub:

 keer in de week

voorbeeld  keer in de week

14. Hoe lang ben je per keer op de sportclub:

 minuten

voorbeeld  minuten

15. Wat is de belangrijkste reden waarom je bij je sportclub zit:

- Ik hou van winnen
- Ik hou van bewegen
- Ik vind het ontspannend om te sporten
- Ik vind het leuk om nieuwe mensen te ontmoeten
- Ik hoor graag bij een team
- Het moet van mijn ouders
- Mijn vrienden zijn ook lid van mijn sportclub
- Anders verveel ik me

16. Hoe leuk vind je het om te sporten:

Geef een cijfer van 0 tot 10: 0 = niet leuk, 10 = heel leuk

Geef een cijfer van 0 tot 10

voorbeeld

**Deze vragen alleen als je niet lid bent van een sportclub**

17. Wat is de belangrijkste reden waarom je niet bij een sportclub zit:

- Het kost te veel geld
- Ik hou niet van bewegen
- Ik heb geen tijd om te sporten
- Mijn vrienden sporten ook niet
- Ik heb een blessure of handicap waardoor ik niet kan sporten
- Mijn ouders houden niet van sport
- Het mag niet van mijn geloof

18. Hoe leuk vind je het om te bewegen en sporten:

*Geef een cijfer van 0 tot 10: 0 = niet leuk, 10 = heel leuk*

Geef een cijfer van 0 tot 10

voorbeeld

**Nu komen er vragen over school**

1. Hoe leuk vind je het op school:

*Geef een cijfer van 0 tot 10: 0 = niet leuk, 10 = heel leuk*

Geef een cijfer van 0 tot 10

voorbeeld

2. Ik ben trots op mijn school:

- Dat klopt niet voor mij
- Dat klopt niet echt voor mij
- Neutraal
- Dat klopt een beetje voor mij
- Dat klopt voor mij

3. Ik heb het gevoel dat ik echt bij deze school hoor:

- Dat klopt niet voor mij
- Dat klopt niet echt voor mij
- Neutraal
- Dat klopt een beetje voor mij
- Dat klopt voor mij

4. Ik heb vaak problemen op school, zoals uit de klas gestuurd worden, ruzie, te laat komen:

- Dat klopt niet voor mij
- Dat klopt niet echt voor mij
- Neutraal
- Dat klopt een beetje voor mij
- Dat klopt voor mij

### Nu komen er weer vragen over jezelf

1. Ik ben vaak trots op mezelf:
  - Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
  
2. Ik ben tevreden over mezelf:
  - Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
  
3. Ik kan veel dingen net zo goed als andere kinderen:
  - Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
  
4. Ik ben gelukkig
  - Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
  
5. Anderen zien mij als een probleemmaker
  - Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij

6. Ik heb vaak ruzie
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
7. Ik word vaak boos als ik verlies met sport of een spelletje
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
8. Ik heb veel vrienden en vriendinnen
- Dat klopt helemaal niet voor mij
  - Dat klopt niet voor mij
  - Dat klopt niet echt voor mij
  - Neutraal
  - Dat klopt een beetje voor mij
  - Dat klopt voor mij
  - Dat klopt helemaal voor mij
9. Mijn ouders helpen mij met mijn huiswerk
- Ja
  - Nee
10. Mijn ouders praten met mij over school
- Ja
  - Nee
11. Mijn ouders brengen mij vaak weg naar school/vrienden/sport
- Ja
  - Nee

Bedankt voor het invullen!